

F568

1985 AUG

9

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

1985

25.évf.

2

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS INTÉZET
ÉS KÖNYVTÁR BUDAPEST

CONTENTS AND SUMMARIES IN ENGLISH
СОДЕРЖАНИЕ И РЕЗЮМЕ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

A Z
O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Medical Librarian

Медицинский Библиотекарь

1985. 25. évf. 2. szám

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS INTÉZET
ÉS KÖNYVTÁR
Budapest

Szerkeszti a szerkesztőbizottság

Felelős szerkesztő:

dr. Birtalan Győző

Szerkesztő:

dr. Benda Mária

Szerkesztőség:

Országos Orvostudományi Információs
Intézet és Könyvtár
Budapest, VIII., Szentkirályi u. 21.
1088
343-788, 343-789

Számunk munkatársai: JÜTTNER Eszter, az Építésügyi Tájékoztatási Központ munkatársa, Budapest, dr. TÓTH Sándorné, a gyöngyösi Bugát Pál Kórház orvosi könyvtárosa, ZIMÁNYI Katalin az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár munkatársa, BERECH Katalin, az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár munkatársa, dr. BATÁRI Gyula, az Országos Széchényi Könyvtár tudományos főmunkatársa, dr. KOROMPAY Tihaménné, a ceglédi Toldy Ferenc Kórház orvosi könyvtárosa.

HU ISSN 0030-6010

Felelős kiadó: dr. Birtalan Győző

Készült: az Országos Orvostudományi Információs Intézet és
Könyvtár sokszorosító osztályán

Felelős vezető: Selmeczi Nándor

Pld.szám: 300 B/5 Budapest, 1985.

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S
Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár

T á j é k o z t a t ó j a

1985.

25. évf.

2. szám

Oldal

T A R T A L O M

Beszámoló az Országos Orvostudományi Információs Intézet és
Könyvtár 1984. évi munkájáról 115

K ö n y v t á r o s o k i r j á k

JÜTTNER Eszter: Szakkönyvtári hálózati munka az építésügy
területén 159

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

TÓTH Sándorné: A gyöngyösi Bugát Pál Kórház orvosi könyvtára . . 171

R e f e r á l ó ü l é s e i n k a n y a g á b ó l

Könyvtártechnikai munkálatok számítógépesítése az orvostudományi
könyvtárakban. Ref.: ZIMÁNYI Katalin 177

A mikropublikációkról. Ref.: BERECS Katalin 186

O r v o s t ö r t é n e l e m o r v o s i
k ö n y v t á r o s o k n a k

BATÁRI Gyula: A hazai sajtóreferálás a két világháború között . 195

KOROMPAY Tihamérné: Ismerjük meg Toldy Ferencet! 204

S z e m é l y i o l d a l

Dr. Takáts Ádámné 211

Gyászoljuk dr. Katona Lászlónét 217

K ö z l e m é n y e k - H i r e k 221

Contents

Page

Report on the work of The National Institute for Medical Information in the year of 1984	..115
--	-------

Our librarians write

Eszter JÜTTNER : Reference library network system in the building sector	..159
--	-------

We introduce our libraries

Katalin TÓTH : The medical library of the "Bugát Pál" hospital in Gyöngyös	..171
--	-------

From the subjects of our reporting sessions :

Computerization of technical work in health sciences libraries. Ref.: Katalin ZIMÁNYI	..177
On micropublications. Ref.: Katalin BERECH	..186

Medical history for medical librarians

Gyula BATÁRI : Hungarian press-abstracting between the two World Wars	..195
Márta KOROMPAY : Let us become acquainted with Ferenc Toldy	..204

Personal page

dr.Katalin TAKÁTS	..211
We mourn for dr.Anna KATONA	..217

Notices - news -	..221
----------------------------	-------

СОДЕРЖАНИЕ

Стр.

Отчет о деятельности Центрального Института по
Медицинской Информации в 1984 году.115

Библиотекари пишут

Эстер ЮТТЕР: Работа в сетевых спецбиблиотеках в
области строительного дела.159

Представляем наши библиотеки

Каталин ТОТ: Медицинская библиотека Больницы имени
Бугата Пала в г. Дьёрдьёш.171

Из материала реферативных заседаний

Выполнение технических работ в библиотеке вычисли-
тельной машиной в медицинских библиотеках.
Реф. Каталин ЗИМАНИ177

О микропубликациях. Реф. Каталин БЕРЕЦ.186

История медицины для медицинских библиотекарей

Дьюла БАТАРИ: Реферативная служба по медицинской
печати в Венгрии между двумя мировыми войнами.195

Марта КОРОМПАИ: Знакомьтесь с ференцем Толди!.204

Личные дела

Каталин ТАКАЧ.211

Скорбеем. Анна КАТОНА.217

Сообщения - Известия221

Beszámoló az Országos Orvostudományi Információs
Intézet és Könyvtár 1984-ben végzett munkájáról

I

Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár, valamint költséghelyeinek bruttó költségvetése 115,641.000,-R volt, amelyből a teljesítés 130,952.000,-R /a tervteljesítés 113,2%/ volt. Ebből az OIK költségvetése 11,390.000,-R, a felhasználás 11,247.000,-R / a tervteljesítés 98,7%/ volt. A bruttó bevételi terv 4,270.000,-R, a teljesítés 4,384.000,-R / a tervteljesítés 102,2%/, amiből az OIK bevételi előirányzata 2,368.000,-R, a teljesítés, 2,264.000,-R /a tervteljesítés 95,6%/.

Az intézet létszáma 51 teljes és 4 részfoglalkozású munkatárs.

A leendő épület megszerzésében nem jutottunk előbbre. Oka lényegében az volt, hogy a minisztérium anyagi támogatását, amely az elmúlt évben rendelkezésünkre állt, a reprográfia és más részlegek elhelyezésére alkalmas bérlemény megszerzésére igyekeztünk felhasználni. E fáradozásaink eredményeként jutottunk hozzá egy, a IX., kerületi Liliom utcai épületrész bérleti jogához.

Megérkezett a terminál is, amelynek elhelyezését belső átszervezéssel oldottuk meg. A berendezés kipróbálása és munkábaállítása folyamatban van.

A regionális központjainkkal való kapcsolatunk hagyományosan jó és szakmailag tartalmas volt. Lebonyolítottuk az 1985-re vonatkozó folyóiratrendelések összehangolását. A Soros-alapítványba való bekapcsolódásunk révén kedvező feltételek nyíltak a devizás külföldi szakkönyv beszerzések mennyiségének emelésére, folyóforint megtakarításra. A hálózathoz 10.000 dollárnak megfelelő rendelés ment ki. E munkák koordinálásában és pénzügyi lebonyolításában intézetünk központi szerepet töltött be és tölt be a jövőben is.

A MEDIK gépi adatbázisából néhány témában szolgáltatásokat hirdettünk meg, a rendelések meg is érkeztek. A MEDPERIODIK adat-

bázisunk létrehozásában döntő előkészítő fázisban vagyunk.

A MEDLINE adatbázisból online keresőszolgálat az előző évihez viszonyítva nagyobb hatékonysággal és nagyobb mennyiségben szolgáltatott bibliográfiákat. Néhány esetben SDI szolgáltatást is nyújtott.

Az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 11. tájékoztatója jól szervezetten, sikeresen lezajlott.

Végrehajtottuk az intézethez tartozó költséghelyek kiadásait fedező költségvetési tervet.

II.

Az egyes munkaterületek célkitűzései és feladatai

1. Vezetés, igazgatás

Szervezeti intézkedések

A kéthetenkénti vezetőségi értekezleteket, a szükséges háromszög üléseket a tervezetnek megfelelően megtartottuk és azokon a mindenkor feladatoknak és problémáknak a megvitatására, intézkedések meghozatalára került sor.

Az OIK Szakmai Kollégiuma 1984. december 12-én három témával foglalkozott:

1. A megelőző év folyamán alapos előkészítő munka után kialakítottuk a hazai egészségügyi intézmények egységes elnevezésének szempontjait. Ezt az Egészségügyi Minisztérium jóváhagyta. Erről beszámoltunk a Szakmai Kollégium előtt és kértük a minisztérium illetékes képviselőjét, hogy a végleges kidolgozásra adjon utasítást.

2. A Kollégium a Medicina kiadó szakembereinek bevonásával részletesen foglalkozott a magyar orvosi könyvkiadás helyzetével. Megállapította, hogy a kiadás anyagi feltételei igen megnehezedtek, hogy a könyvkiadás meglévő szervezeti rendszere, érdekeltviszonyai nem felelnek meg a gazdaságosság és a hatékonyság szempontjainak. A Kollégium ezért elhatározta, hogy a helyzet megoldását elősegítendő előzetes konzultációk után részletes javaslatot dolgoz ki és terjeszt fel az Egészségügyi Minisztérium II. Főoszt-

tályára.

3. A Kollégium röviden foglalkozott annak lehetőségével, hogy a különböző folyóiratszerkesztőségekbe érkezett és kellőképpen nem használt külföldi folyóiratokat az intézet bekapcsolja a hálózat vérkeringésébe. A kérdésre a következő Szakmai Kollégium-ülésein még visszatérünk.

Bel- és külföldi kapcsolataink

Felettes hatóságainkkal jól működöttünk együtt. Számos esetben fordultak hozzánk szakmai, informatikai állásfoglalások, adatok kéréseiben. Az igazgató részt vett annak a bizottságnak a munkájában, amely az ESZTIK átszervezésének az előkészítésére dolgozott ki javaslatot, valamint abban a bizottságban, amely a tudományos kutatások hasznosíthatóságának a problematikáját vizsgálta.

Jó volt a kapcsolatunk szakfelügyeleti hatóságunkkal, a Művelődésügyi Minisztériummal is, elsősorban a Könyvtári Osztállyal. Rendszeresen részt vettünk az Országos Könyvtárügyi Tanács plenáris ülésein és egyes szakbizottságok munkájában. Együttműködöttünk a KMK-val és a Magyar Könyvtárosok Egyesületével is. 1984-ben a MKE-val való együttműködés legjelentősebb akciója a Soros-alapítvánnyal összefüggő könyvbeszerzési munka és a másológépekre vonatkozó hálózati piackutatás volt.

1984-től az Infoterra forráshelyeként működünk.

Folyamatosan kooperáltunk az OMIKK-kal a MEDLINE keresések munkájában valamint a MEDIK és a MEDPERIODIK gépi adatfeldolgozásban, illetőleg az adatok felhasználásának előkészítésében. Az OMIKK biztosította számunkra a MEDLINE adatbázishoz az összeköttetést, a gépidőt és a devizafedezetet.

1984 novemberében megtartottuk az Ifjúsági Parlamentet és kidolgoztuk a következő évek tervfeladatait.

Munkavédelmi felelősünkkel két munka- és tűzvédelmi szemlét tartottunk. Az új dolgozókat munkavédelmi felvilágosításban részesítettük.

Külföldi tanulmányutra küldtük 4 intézeti dolgozónkat. Az év folyamán minden üres státuszunkat betöltöttük.

Részt vettünk a KGST keretében folyó nemzetközi információs tevékenységben.

1984-ben intézetünkben a következő külföldi vendégeket fogadtuk: J. Kwasniewska és B. Wyczolkowska /Lengyelország/, J. Dominec és B. Zlatniková valamint Z. Šimovičová /Csehszlovákia/, A. Noack és R. Friedemann /NDK/, E.I. Dubinyina és I.A. Suvalova /Szovjetunió/, E. Zajiček és B. Hedensio Barclay /Svédország/, J. S. Fisher /USA/ és T.van de Bilt /Anglia/.

Meglátogatta intézetünket egy háromtagú NDK egészségügyi delegáció is H. Tscherich egészségügyi államtitkár vezetésével.

2. Hálózati és Módszertani Osztály

A hálózati munka 1984-ben a folyóiratbeszerzések irányítása, a Soros-alapítványon keresztül történő könyvrendelések megszervezése és irányítása, a másológépek iránti igények felmérése jegyében folyt.

A látogatások száma az előző évinél valamivel kevesebb volt, de ha a könyvtárak külön kérték /mint Nyíregyháza vagy Eger,/ soron kívül kiszálltunk. A hálózat munkájának megismerésébe igyekeztünk bevonni a könyvtári osztály vezetőjét, azért is, hogy a könyvtárakkal személyes kapcsolatba kerüljön s ne csak a központból, hanem helyben is lássa problémáikat.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

30 könyvtárat látogattunk meg, ebből 5 régióközpont, 16 alközpont, 6 tagkönyvtár és 3 országos intézet könyvtára.

A regionális központok mindegyike működik már, az Észak-alföldi, a Dél-alföldi és a Dél-dunántúli regionális központ elkészítette 1984-re vonatkozó regionális folyóirat-lelőhelyjegyzékét, az Észak-dunántúli régióközpontban működésbe helyeztek egy Triumph márkájú másológépet és az év közepétől egy harmadik szakképzett könyvtárost alkalmaztak.

A regionális értekezletek fő témája ezuttal is a következő évre megrendelendő folyóiratok egyeztetése volt, de mindenütt elégedetten vették tudomásul, hogy az orvosi könyvtári hálózatban egyetlen folyóiratot sem kell lemondani /ugyanabban az értékben egy másik javára le lehet mondani, ha a folyóirat nem egyetlen példányban jár Magyarországra/, mert az Egészségügyi és a Művelődésügyi Minisztérium a devizát az áremelkedések ellenére biztosította.

Az induló devizaösszeg így 75,000.000,-R volt.

A hálózati kurrens külföldi folyóiratállomány összetétele:

1837 tőkés országbeli folyóirat	8358 példányban
353 szocialista " " " "	2494 " " "
2190 folyóiratféleség	10852 példányban

Instruktor munka

Az országos intézetek közül a Korányi Pulmonológiai és az Ideg- és Elmegyógyintézet könyvtárával volt szoros a kapcsolatunk, mindkettővel szakterületi együttműködő kört irányító tevékenységük keretében. A Dokumentációs és Információs Osztály és a fentemlített könyvtárak között kapcsolatot létesítettünk a speciális témakörű fordításoknak az együttműködő körben történő forgalmazása érdekében. Az Ideg- és Elmegyógyintézet könyvtárának vezetőjével közösen elkészítettük a kör kataszterét, összeállítottuk az országban található kurrens külföldi ideg- és elmeorvosászati folyóiratok leltőhelyjegyzékét /Berecz Katalin/. Terveink szerint az Ideg- és Elmegyógyintézet könyvtára a jegyzék alapján tartalomjegyzék szolgáltatást indított volna, ezekre azonban - a várakozással ellentétben - mindössze hat megrendelő tartott igényt, a rendelkezésre bocsátott fordításokat ugyanakkor a vártnál nagyobb számban vették igénybe. Hasonlóképpen sikere volt a miskolci régióközpont által rendezett orvostovábbképzésre küldött gerontológiai fordításoknak is.

A kerepestarcsai Flór Ferenc Kórház könyvtárát 2 új helyiséggel bővítették, Szegeden megnyílt a Városi Kórház új könyvtára.

A Művelődésügyi Minisztérium tudományos könyvtárrá minősítette a DOTE Kenézy Könyvtárát, az Országos Közegészségügyi Intézet Könyvtárát és a Borsod-Abauj-Zemplén megyei Kórház vezető könyvtárát, amely egyuttal régióközpont is.

Eredményes volt a Bács-Kiskun megyei alközpont által szervezett alközponti tanácsülés. Ez az egyetlen megye, ahol az AKT üléseket évről évre a megye más-más városában megtartják. A találkozások, a problémákról való közös gondolkodás, az írásbeli és a szóban elhangzó évi beszámolók nemcsak hasznosak, hanem nagy összetartó erőt is jelentenek s a szoros személyi kapcsolatok a munkára is jól hatnak. Kecskeméti könyvtárunk tapasztalatait érdemes hasznosítani más alközpontban is.

Képzés, Továbbképzés

Lebonyolítottuk 2. könyvtárkezelői tanfolyamunk vizsgáit, 3. könyvtárkezelői tanfolyamunk előadásait. Megtartottuk a szakirodalmi tájékoztatással és orvosi terminológiával foglalkozó továbbképző tanfolyamunk vizsgáit.

Harmadik könyvtárkezelői tanfolyamunkat - amely 21 fővel indult - 18 fővel fejeztük be. Szemben a második tanfolyam gyenge eredményeivel, ennek a tanfolyamnak a vizsgái kimagaslóan jól sikerültek.

Két továbbképző napot tartottunk: az egyiket a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Könyvtárában, ahol elhangzott egy Kőrösi Csoma Sándor és a tibeti gyógyászat kapcsolatával foglalkozó előadás, a másodikon az Állatorvostudományi Egyetem új könyvtárát mutatták be az ott dolgozó kollégák.

Megszerkesztettük Az Orvosi Könyvtáros 4 számát.

A Szabolcs-Szatmár megyei alközponttal együttműködünk az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 11. tájértekezletének megszervezésében, programadásában és a lebonyolításban. Novák Zoltánné, az alközpont vezetője a munkát kitűnően szervezte meg, munkatársai hozzáértően és lelkesen foglalkoztak a 160 résztvevővel. Dr. Vágvölgyi János főigazgató a szervezéshez minden anyagi, technikai és erkölcsi támogatást megadott, ő maga az értekezleten elejétől végig részt vett. Szép számban voltak jelen orvos-olvasók is. Mind a szakmai, mind a kulturális program színvonalas és jó hangulatu volt. Az előadások szövegét Az Orvosi Könyvtáros 1985. 1. számában közöltük.

Nagy érdeklődés mellett az OIK könyvtáros és tájékoztató dolgozói számára 5 referálóülést tartottunk a hazai és a külföldi szakirodalomból. A referátumok nagy részét publikáljuk.

10 módszertani levelet és körlevelet adtunk ki.

Felhívásunkra 41 könyvtár küldte meg folyóiratainak 1983 második felére vonatkozó kihasználtsági adatait. A bejelentők száma kevés volt s nagy többségük tagkönyvtár és ez az értékelést, az 1982. évi adatokkal való összevetést megnehezíti. Mindazonáltal ad szempontokat a folyóiratrendeléshez.

Nyilvántartások, jegyzékek

Központi Könyv-Cimjegyzékünknek 80 könyvtár 4205 könyvbejelentést küldött /1983-ban: 78 könyvtár 4436 bejelentést/. A beküldött cimleírások 1-1 példányát eljuttattuk az OSZK-nak.

Központi Folyóirat-Cimjegyzékünk nyilvántartó lapjaira rávezettük az 1984. évi adatokat.

Elkészítettük az orvosi könyvtári hálózat és koordinációs kör 1984. évi folyóiratlelőhelyjegyzékét még a regionális megbeszélések előtt /Kominka László/.

1984-ben a központi katalógusokból a könyvtár munkatársaival együtt 610 alkalommal adtunk felvilágosítást /1983-ban - 1068 alkalommal/. A csökkenés okát abban látjuk, hogy körlevelünk hatására a könyvtárak talán inkább fordulnak a területileg illetékes könyvtárhoz és nem közvetlenül a központhoz.

A 610 információ megoszlása:

könyv	297	negatív válasz	177
		pozitív	120
folyóirat	313	negatív válasz	96
		pozitív	217

Kutató-elemző munka

Összeállítottuk az újonnan megjelent orvosi-biológiai folyóiratok ajánlójegyzékét a regionális értekezletekre, hogy a választék szélesítése érdekében a döntést megkönnyítsük /Kominka László/.

Kartotékokat állítottunk fel a MEDLINE folyóiratbázisról, megjelölve a hazai lelőhelyeket és elkészítettük azoknak a folyóiratoknak a kartotékját, amelyek a hálózatba még nem járnak. Ennek a forrásnak az alapján igyekszünk a következő években a folyóiratválasztékokat tovább szélesíteni /Kominka László/.

4 folyóirat-maglistát állítottunk össze az endokrinológiai, onkológiai, immunológiai és kardiológiai folyóiratokról. A munka az Országos Könyvtárügyi Tanács megbízásából készült /Kominka László, Benda Mária/. A listákra kerülő folyóiratokat a MEDLINE és az SCI adatbázis valamint az Excerpta Medica és a Medicinskij Referativnij Zsurnál megfelelő szekcióinak felhasználásával választottuk ki mintegy 30.000 adatból s megvizsgáltuk, hogy a magfolyóiratlistákon levő első 50-50 folyóirat mely hazai intézményekbe jár. Tapasztalataink szerint 90%-uk a hálózatban megtalálható, ami azt jelenti, hogy a

meglévő folyóiratbázis informativitása a felsorolt négy szakterületen elfogadható.

Az orvostudományi hungarika-közlemények 14 évének /1971-1984/ publikációit /kb 6000 cimleírást/ összegyűjtöttük és rendeztük /Berecz Katalin/.

Megkezdjük a külföldi könyvek kurrens bibliográfiájának előkészítő munkáit. Az ehhez szükséges könybejelentés módjáról módszertani levelet állítottunk össze /Kovács Katalin/.

Egyéb tevékenység

Mikrokártya szolgáltatásunkat 12 előfizető vette igénybe, ebből 2 egyéni. Összesen 60-féle folyóiratot rendeltek meg 119 példányban, ezek közül 4 folyóiratot a meghirdetettekén kívül, előfizetők külön kívánságára vontunk be a szolgáltatásba.

Előkészítettük a hazai egészségügyi intézmények egységes elnevezéséről szóló kiadvány munkálatait, az elnevezés módjára javaslatot dolgoztunk ki az Egészségügyi Minisztérium számára.

A Művelődésügyi Minisztérium rendelkezései szerint összegyűjtöttük, ellenőriztük és az Egyetemi Számítóközpontnak eljuttattuk országos feladatkörű könyvtáraink 1983. évi statisztikai jelentéseit.

Az OSZK retrospektív folyóiratcímjegyzéke számára továbbítottuk könyvtárainknak a 35, 36, 37. és 38. számú jegyzékeket, majd ellenőrzésük után visszajuttattuk az OSZK-nak.

Összeállítottuk az intézet 1985. évi szolgáltatására vonatkozó propagandafüzetet.

Két dolgozónk részletesen megismerkedett a Dokumentációs és Információs Osztály munkájával, amire hálózati tevékenységünkben nagy szükségük van.

Az év folyamán egy osztályértekezletet tartottunk.

3. Medinform Osztály

A MEDIK adatházis számára - a Rendszer terve szerinti ütemezésben - egyenletesen küldtük a mágnesszalagokat.

Az adatházisnak a szolgáltatások céljaira való felhasználása csak november végén kezdődhetett meg, mivel a tagországok egy része nem tartotta be az anyagküldés periodicitását. Az év 4. negyedéig csak kevés és kis rekorszámú mágnesszalag érkezett, majd októberben

egyszerre kaptunk több mágnesszalagot, amelyek mindegyike több ezer rekordot tartalmazott. Ilymódon az év folyamán a tagországok által feldolgozott dokumentumok /rekordok/ száma kb 31.000 volt, az 1983-as teljesítményhez képest a növekedés mintegy 100%-os. 1983-ban 16.000 rekorddal növekedett az adatbázis.

Ma már az adatbázis rekordszáma - 1981-től napjainkig - eléri a 80-85.000 rekordot s az éves növekedés is megfelelőnek látszik, tehát a MEDIK alkalmassá vált arra, hogy szolgáltatásokat alapozzunk rá.

A 4. negyedévben eljuttattuk a Medinform-szolgáltatások /retrospektív irodalomkutatás, folyamatos irodalomfigyelés/ propaganda-anyagát a kutatóhelyek mintegy 60%-nak, személyre szólóan kb 2000 kutatóhoz. Mindkét szolgáltatás iránt érdeklődés mutatkozott, gazdagabb és konkrétabb tapasztalatokat az 1985-ös év nyújt majd.

Új feladatként iktattuk be a tervbe a MOB Szupplementum számítógépes előállítását; az előkészítő munkálatokban részt vett a Bibliográfiai Osztály is. A kiadvány anyagának rendezéséhez, visszakereséséhez felhasználjuk a Medinform lingvisztikai eszközeit, meg kellett továbbá teremtenünk az un. szabad tárgyszavak bevitelének és kiírásának a lehetőségét is. Erre a feladatra az OMIKK új programot készített. A kísérleti szám előállítása - az OMIKK átmeneti létszámproblémái miatt és költségkiméltetés céljából - 1984 végéről 1985 elejére húzódik át.

A MEDPERIODIK adatbázis létrehozásában számos, előre nem látható szakmai problémába ütköztünk. Ezek közül a legsúlyosabb, hogy ma még ismeretlen okokból -, amelyeket az Országos Széchenyi Könyvtár mint az ISDS adatbázis legjobb ismerője és magyar gazdája sem tudott felderíteni -, meglehetősen sok /több száz/ régóta létező orvosi folyóiratot nem találtunk meg az adatbázisban. Ezeknek az adatbázisban való meglétét vagy tényleges hiányát további számítógépes keresésekkel kell megállapítanunk; a keresések részint a már lekérdőzött mágnesszalagokon, részint az újonnan érkezett szalagokon történnek.

A lingvisztikai feladatok teljesítésének üteme elmarad az objektíve lehetséges ütemtől. Bár e feladatok többsége folyamatos és évről-évre áthúzódó, az elmúlt éven belül elérhető előrehaladást nem tettük meg. Ennek fő oka - a már említett létszámproblémákon túl - az, hogy az e munkakört betöltő munkatárs még nem szerezte meg

a feladataihoz szükséges jártasságot.

Minthogy a TAP-34-es terminált az általunk megjelölt időpontnál korábban szállították, az év végén - terven felül - üzembe helyeztük azt, s megkezdtük a próbaüzemelését.

A Magyar Postánál megrendeltük a MEDLINE lekérdezéshez szükséges vonalat, amelyet a posta 1985 végére, 1986 elejére igazolt vissza.

A Pszichiátriai Társaság Szexológiai Munkacsoportjának felkérésére, terven felül, összeállítottunk egy válogatott szexológiai bibliográfiát s 150 példányban sokszorosítottuk. A Munkacsoport a bibliográfiát az orvos- és pszichológustovábbképzés céljaira hasznosítja.

Együttműködünk az intézet összes osztályával. A szakembercsere lebonyolításában - a külföldi szakemberek munkaprogramjából adódóan - elsősorban a Hálózati és Módszertani Osztállyal, amellyel a MEDPERIODIK munkálatainak végzésében is kooperáltunk. A MEDIK számára készülő feldolgozásaink során a Bibliográfiai valamint a Dokumentációs és Információs Osztállyal, a tagországokkal folytatott dokumentum- és másolatcsere terén a Könyvtári Osztállyal működünk együtt. A Reprográfiai Osztály számos másolatot készített a külföldre küldendő anyagokról.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

A MEDIK adatbázis fejlesztése és felhasználása

Az év folyamán havonta szolgáltatunk mágnesszalagot a szófiai bázisszervnek. Az adatszolgáltatásnak ezt a tervben meghatározott periodicitását a tagországok közül egyedül a magyar fél tartotta.

A szolgáltatott adatok /rekordok/ száma megfelel a tervezettnek: 6000. A feldolgozás minősége, beleértve a programkövetelményeket is, teljes mértékben megfelelt az előírásoknak, amint ezt a több ország által végzett számítógépes analízisek is kimutatták. Mintegy 1200 dokumentum leírása - az orosz és angol címfordításon kívül - angol nyelvű referátumokat és MeSH-deszkriptorokat is tartalmaz. A referátumokat és a MeSH-deszkriptorokat a Dokumentációs és Információs Osztály szolgáltatta.

Az 1984-es magyar adatbázisból előállítottuk a Hungarian Medical Bibliography 1983/1. és 2. számát; a 2. számot már az OMIKK

uj fényszedő berendezésével irattuk ki. Az új berendezés beállítása miatt a szám megjelenésében néhány hetes késés következett be, az előállított kiadvány viszont tipográfiaiilag igen jó minőségű és a szám terjedelme is kisebb az előző száménál.

A szófiai MEDIK-bázisszervtől 11 egyesített mágneszalag érkezett, a rajtuk levő rekordok száma megközelítőleg 31.000. Az adatok mintegy 40%-a szovjet anyag, minthogy a szovjet KNSZ az év gége táján megkezdte multévi és ezévi lemaradásának a felszámolását.

A MEDIK-re alapozott szolgáltatások megindítását hátráltatta az egyesített szalagok egyenetlen érkezése; az anyag zömét lényegében októberben és novemberben kaptuk meg, így szolgáltatásaink propagálását nem kezdhettük meg októbernél korábban.

A propagandaanyag nyomán érkezett retrospektív irodalomkutatási igények közül az év végéig 24-et elégitettünk ki, a többbit 1985-re ütemeztük. A folyamatos számítógépes irodalomfigyelést - a beérkezett megrendelések alapján - ugyancsak 1985 elején indítjuk meg.

A MEDPERIODIK adatbázis létrehozásával kapcsolatos tevékenység

E területen is elvégeztük a munkatervben meghatározott feladatok többségét, azaz: a KSH által az ISDS alapadatbázisból kiválogatott kb 15.000 rekord gépi listáját megküldtük a KNSZ-eknek azzal, hogy a listákon adják meg az egyes folyóiratok "relevanciájának" becslését, továbbá a lelőhelyre és a másolatszolgáltatásra vonatkozó adatokat. A magyar KNSZ-nek - a fenti adatokon kívül - a leírásokat rubrikátor-kóddal is el kellett látnia. A kitöltött jegyzékeket átadtuk az OMIKK-nak rögzítésre.

Az év végén érkezett ISDS-pótszalagok lekeresését megrendeltük.

Minthogy a pótszalagok sokezer rekordot tartalmaznak, az adatbázisépítés a következő évben folytatódik, az 1984-re tervezett kísérleti kiadvány előállítása 1985-re huzódik át.

A szakértői értekezlet határozata alapján, terven felül állítottuk össze és adtuk ki azoknak a nemzeti és külföldi periodikáknak a jegyzékét, amelyekről a tagországok másolatot szolgáltatnak.

A lingvisztikai munka

Minthogy a moszkvai Vezető Szerv jelezte "Az indexelés metodikája" c. dokumentum közeljövőben történő újabb átdolgozását, az előző, orosz nyelvű változatot lefordítottuk, de nem öntöttük végleges formába. Az indexátorok számára egy gyakorlati módszertani utmutatót dolgoztunk ki.

A folyamatos lingvisztikai munkák /a magyar és az orosz változat összevetése, a hibák javítása, javaslatok új elemek bevezetésére stb./ tekintetében viszonylag kis előrehaladást értünk el.

Az orvosi-jogi rendszerben való részvétel

A rendszer számára 64 dokumentumot dolgoztunk fel. Az Index medico-iuridicus c. bibliográfiát a Hálózati és Módszertani Osztály eljuttatja az alközponti könyvtárakhoz és az ESZTIK révén az egészségügyi szervezési tanszékekhez illetve a szervezéssel foglalkozó intézményekhez, ahol - a visszajelzések szerint - hasznosítják a kiadványt.

Egyéb információs és adatszolgáltató tevékenység

A Medicinszkij Referativnűj Zsurnal számára a tervnek megfelelően 300 orosz nyelvű referátumot szolgáltatottunk.

A szovjet bázisszervnek /GCNMB/ 18 egészségügyi módszertani dokumentumot és 48 könyvet dolgoztunk fel.

Dokumentumok kidolgozása

A kétoldalu együttműködési egyezményekből adódó feladatokat a tervnek megfelelően végeztük.

A devizamentes szakembercsere keretében az alábbi munkatársak utaztak külföldi tanulmányutra: dr. Birtalan Győző Csehszlovákiába /Prága, ÚVLÍ/, ahol a társintézmény struktúrájával és tevékenységével ismerkedett meg; Horváth Attiláné /Megyei Kórház orvosi könyvtára, Kecskemét/ ugyancsak Csehszlovákiában az ÚVLÍ könyvtárának és egy alközponti könyvtárnak a tevékenységét tanulmányozta; dr. Birtalan Győző és dr. Szilágyi Vilmosné a lengyel társintézmény struktúráját és fő feladatait tanulmányozta, részletesebben megismerkedtek a MEDLINE felhasználásával és a nemzeti bibliográfia automatizálásával; Koltay Tibor az NDK-ba utazott tanulmányutra, ahol a társintézmény /IWIM/, elsősorban a Medinformmal kapcsolatos munkájával ismerkedett meg, tanulmányozta továbbá a Deutsche Staatsbibliothek automatizált periodika-nyilvántartó rendszerét.

A kétoldalu egyezmények keretében 9 külföldi munkatársat fogadtunk, részt vettünk továbbá a magasszintű NDK küldöttséggel folytatott megbeszéléseken.

Medinform-tanácskozások

Részt vettünk a négy szakértői értekezleten /Tbilisziben és Szófiában/ és a Rendszertanács-ülésein /Moszkvában/. A tanácskozásokról az Egészségügyi Minisztériumnak jelentést készítettünk.

4. Dokumentációs és Információs Osztály

A felhasználók érdeklődése szolgáltatásaink iránt változatlan volt, egyes területeken fokozódott, más esetben differenciálódott. Ehhez hozzájárult az a figyelemfelhívó hirdetés intézetünk szolgáltatásairól, amit az Orvosi Hetilap I. és III. negyedévi füzeteiben, összesen 7 alkalommal megjelentettünk. Ezek nyomán olyan új felhasználói réteget sikerült mozgósítanunk, akik korábban nem, vagy ritkábban fordultak hozzánk.

A Módszertani Osztály felkérésére fordítási archívumunk friss anyagából gerontológiai tárgyú szakbibliográfiát készítettünk. A 23 tételes, mintegy 250 oldal terjedelmű fordítási anyag a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórház vezető könyvtára által szervezett 64. tudományos rendezvény tematikájához kapcsolódott /A magyar gerontológia multja és jelene. Előadó: Vértess László/.

Az év folyamán két országos intézet szakterületi együttműködő köre számára készítettünk egy-egy ajánló szakbibliográfiát fordítási archívumunk utolsó 3 éves anyagából. Az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézettől kapott mintegy 40 gyógyászati egység címére küldtük el a 39 tételből álló jegyzéket. Az Országos Ideg- és Elmegyógyászati Intézettel hasonló módon együttműködve 150 gyógyintézmény kapott 51 tételes bibliográfiát. Ezek forgalmi adatait a Fordító Szolgálat jelentésénél részletezzük.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

Kiadványok

A Medinform Osztállyal való együttműködés keretében az elmúlt évben megjelent a HMB 1983/1. és 2. gépi uton előállított kötete.

Ehhez elvégeztük az outprintek korrekturáját, elkészítettük a korrigenda jegyzékeket. Ezzel párhuzamosan 1172 /1983:1073/ közleményt válogattunk a magyar szakirodalomból, ezeket tárgyszavaztuk és elkészítettük az angol nyelvű referátumokat. 1983 decembere óta folyamatosan, havonta végezzük a MeSH deszkriptor listák korrigálását. Az év folyamán 15 outprint korrekturáját végeztük el.

1984-ben elkészítettük az 1983. évi referátumok betűrendes archívumát.

A Spectrum Pharmaceuticum számára 8 külföldi folyóirat farmakológiai anyagából válogattunk, címfordításokat készítettünk és elvégeztük az osztályozómunkát. Összesen 487 adatot szolgáltatunk /1983:490/.

Tájékoztató

Témafigyelő szolgálat

A szolgáltatás keretében 35 témát figyeltünk.

Az 1127 /1983:1160/ megrendelő közül 795 egyéni /ezekből 125 Romániában élő magyar orvos, akik a szolgáltatást díjmentesen kapják/ és 332 közületi előfizető.

Területi megoszlás szerint 674 vidéki, 310 budapesti, 143 külföldi felhasználó.

A megrendelések száma 2999 /1983:2992/, ami az 1984-re tervezett 2900 megrendelést figyelembe véve, kedvező.

A 3000 megrendelés témák szerinti alakulását vizsgálva kitűnt, hogy 9 témakör esetében csökkent, 6-nál nem változott és 20 témakörnél nőtt a megrendelések száma /átlagosan 5-10-zel/. A legnagyobb érdeklődés továbbra is az új gyógyszerek és indikációikkal foglalkozó téma iránt nyilvánult meg, megrendelőinek száma 200. További 13 témára 100-150 közötti a megrendelések száma.

Az elmúlt évben is számosan érdeklődtek, nem bővítettük a téma-választékot. A jelzések szerint igény mutatkozik a hasi sebészet irodalmának referálása iránt.

Ebből kiindulva elemeztük a nyelőcső-, gyomor-, bél- valamint a máj- és epebetegségekkel foglalkozó témafigyelésünk referátumait. A nyelőcső-, gyomor- és bélbetegségek referátumai közül 38 közlemény a gyógyszeres kezelés lehetőségeiről szólt, míg diagnosztikai kérdésekről 20 cikk, az endoszkópos vizsgálatokról 14, a gasztrointesztinális tumoros megbetegedésekről 21, a gondozás, a rehabilitáció kér-

déséről 10 közlemény. A máj- és epebetegségek referátumainak vizsgálata is hasonló tartalmi arányokat mutatott. Az epebetegségeket ismertető cikkek mintegy 50 %-a foglalkozik sebészi megoldásokkal.

Figyelemmel kísértük a szolgáltatott referátumok nyelvi megoszlását: angol 49,6%, német 28,3%, orosz 13,3%, francia 8,7%, egyéb 0,1%. Az arány az előző évihez hasonló. 32 külső munkatárs az év során 4359 referátumot készített. A referátumok lektorálása tartalmi és ortográfiai szempontból folyamatos. A referált közlemények frissességére gondot fordítottunk Intézetünk folyóiratállományán kívül a Semmelweis OTE Központi Könyvtárral, Heim Pál Kórház, az OGYI és az OMI kb 35-40 féle folyóiratát is felhasználtuk szolgáltatásunkhoz. A Témafigyelő Szolgálat anyagát a referensz szolgálatban is hasznosítottuk.

Fordítószolgálat

1984-ben 745 közlemény illetve egyéb dokumentum fordításáról gondoskodtunk, 8597 oldal terjedelemben /1983:696, 7306 oldal/.

Ebből 451 jelölt fordítás készült el, 5516 oldal terjedelemben /1983:343, 5142 oldal/.

A Gyógyszereink című folyóiratban 9 alkalommal publikáltunk jegyzéket, összesen 437 fordítást /1983:455/. Sajnálatos, hogy az évi kilenc számból álló, a nyári hónapok kivételével havonta megjelenő folyóirat az elmúlt évben többször késett. Ennek következtében jegyzékeinket /6/ nem havonta, hanem összevontan közzétették és ez kihatott a megrendelések alakulására.

Az év folyamán 594 megrendelésre 2361 fordításmásolatot igényeltek 28923 oldal terjedelemben /1983: 608 megrendelés, 2504 fordításmásolat, 30002 oldal/.

Ezen felül a helyben olvasásra és kölcsönzésre igényelt fordítások száma 400 /1983:518/ kb 4500 oldal terjedelemben /1983:5000/. A meghirdetett fordítások tulnyomó többsége klinikai tárgyú.

A jelölt fordítások nyelvi megoszlása:

angolról	196 fordítás	43,46%	/1983: 33,4%/
németről	166	36,81%	/1983: 44,8%/
oroszról	37	8,2%	/1983: 8,5%/
franciáról	50	11,09%	/1983: 13,2%/
csehről	2	0,44%	/ - - /

A megrendelt fordításmásolatok havi átlaga 196 /1983:259/. A meghirdetett fordítások közül 31-et 10-25 alkalommal igényeltek. A legnagyobb példányszámban igényelt fordítások tematikai vizsgálata azt mutatta, hogy a legnagyobb érdeklődés - az előző évi tapasztalatokhoz hasonlóan - a szív- és érrendszeri betegségek, ezek kezelése valamint az egyéb belgyógyászati kórképek gyógyszeres terápiájával foglalkozó közlések iránt mutatkozott. Eltérően az előző időszaktól, jelentősen megnőtt az igény az ízületek gyulladásos és degeneratív elváltozásaiával illetve ezek fizioterápiás kezelésével foglalkozó publikációk iránt. A szülészet, nőgyógyászat, ideggyógyászat és a pulmonológia egyes kérdéseivel foglalkozó fordítások ugyancsak népszerűek voltak.

Az 1983-as évhez hasonlóan az elmúlt évben is felismerhető volt a megrendelők azon szándéka, hogy jegyzékeinkből és archivumunkból visszamenően is témaorientáltan rendelnek illetve válogatnak.

Az ideg- és elmeorvosias és a pulmonológiai szakbibliográfiák forgalmi adatai:

Az Ideg- és elmeorvosias különjegyzék 51 tétellel május második felében jelent meg. Erről az összes elmeorvosias tárgyú fordítást, azaz 27 tételt mind igényelték /összesen 103 fordítás, 1407 oldal terjedelemben/.

Az ideggyógyászati tárgyú 24 tételből 17 fordításra érkezett rendelés /31 fordítás 393 oldal/.

Pulmonológiai különjegyzékünk júniusban került forgalomba. Ennek 39 tételéből 27-et igényeltek /összesen 63 fordítást, 807 oldal terjedelemben/.

Az említett fordítási bibliográfiák összeállításának és hálózati könyvtárosaink bevonásának kézzelfogható eredménye, hogy fordítási archivumunk már egyszer meghirdetett, de még nem igényelt anyagára sikerült felhívni a figyelmet és hasznosítani a fordításokat. Az, hogy az elmúlt évi fordításmásolat rendelések nagy hányadának megrendelői a hálózathoz kerültek ki, az az országos intézeti könyvtárosok közreműködésének köszönhető.

A fordításmásolatok sokszorosítását /13538 oldal, 1983:12600 oldal/ a könyvtári osztály végezte. Részben ennek következtében a megrendeléseket rövid idő alatt / 3 hétnél rövidebb idő alatt/ tudtuk teljesíteni.

294 /1983:226/ rendelt fordítás készült 3081 oldal terjedelemben /1983:2160/. Ebből 241 idegen nyelvről /1983:149/, 53 pedig idegen nyelvre /1983:43/ történő fordítás volt.

Az idegen nyelvre történt fordítások megoszlása:

angolra 30 /10,2%/, németre 10 /3,4%/, oroszra 10 /3,4%/, lengyel bolgár, francia nyelvre 1 /1,02%/.

A rendelt fordítások nyelvi megoszlása /idegenről/:

angolról	131	/44,57%/,	németről	47	/15,99%/,
franciáról	17	/5,7%/,	oroszról	36	/12,24%/,
csehről	9	/3,06%/,	svédről	1	/0,34%/,

Az év során 40-45 külső fordítót és 3-4 lektort foglalkoztattunk. Az év folyamán minden jelölt fordításunkat lektoráltattuk, a rendelt fordításokkal ez csak akkor történik, ha külön kívánják. A fordítószolgálat katalógusai /jelölt fordítások katalógusa, rendelt fordításoké, OMIKK fordítások/ naprakész, a helyben olvasók rendelkezésére áll.

Irodalomkutatás

Elkészült 680 bibliográfia /1983:700/. 63 esetben a kérdésnek az archivumból tettünk eleget /1983:70/.

A Gyógyszereink hirdetése alapján 950 bibliográfia másolatot igényeltek /1983:875/.

Az igénylők 55%-a 5-10 év, mintegy 25%-a pedig 3-5 év feltárását kérte. A többi 20%-ban vagy csak a legfrissebb adatokat kérik vagy 20 év vagy ennél hosszabb visszatekintő időszak adatait.

Tematikai megoszlás tekintetében gyakoriság szerint az első lett az ortopédia, a hasi sebészet, majd a nőgyógyászat és az egészségügyi szervezés következik. Ezután a pulmonológia, a kardiológiai, a gyermekgyógyászat, fogászat és különböző gyógyszerekkel kapcsolatos kérdések. Az év során többször fordultak hozzánk kísérletes, illetve állatgyógyászati témákkal kapcsolatban. A hozzánk forduló egészségügyi szakdolgozóknak az irodalomkutatási bibliográfia mellé tömörítvényt is szolgáltatunk a témakörből.

Folyamatosan figyeltük az Egészségügyi Minisztérium számára az orvosképzés és a továbbképzés külföldi szakirodalmát.

Az év folyamán érkezett irodalomkutatási igényekre 12-re /1983:14/ nemleges választ tudtunk csak adni, 8 esetben az igénylő

csak a magyar irodalomból kért adatokat és ilyenek még nem fordultak elő.

A nyelvterületi megoszlás az előző évihez hasonló volt, 18-20%-ban csak a hazai szakirodalmat kérték, többnyire 10-15 éves visszatekintő időszakra.

A bibliográfiák átfutási ideje változó volt, amit részben a halmozottan érkezett és nagy időráfordítást kívánó igények okoztak, részben a gyakori munkaerő kiesés. Ezekben a periódusokban a szokásos 10-14 nap helyett 4-6 hét alatt készült el az irodalomkutatás. A megrendelők nagy többsége továbbra is budapesti ill. vidéki gyakorló orvos. Nem csökkent az egészségügyi főiskolások és a szakdolgozók érdeklődése sem.

Tömörítvények

Az Egészségügyi Szakosító és Továbbképző Intézet részére 127 tömörítvényt készítettünk /1983:163/, 517 oldal terjedelemben /1983:601 oldal/. Az archívum ma már 1155 dokumentumot tartalmaz közel 4600 oldal mennyiségben.

A feldolgozásra alkalmas közleményeket az előző év gyakorlata szerint a kurrens középkáder lapokból illetve 30-35 féle általános orvosi folyóirathól vettük. A tömörítvények mintegy 50%-a angol, 25-25%-a német illetve francia nyelvterületről készült. Tematikai megoszlásuk az előző évihez képest nem sokat változott, de továbbra is nagy figyelmet fordítottunk a rehabilitáció, a munkaszervezés, a terhesgondozás és az egészségügyi felvilágosítás kérdéseire.

Az Egészségügyi Munka című folyóiratban 8 jegyzékünk jelent meg. A folyóiratban anyagunkat rendszertelenül tették közzé, nemritkán önkényesen megcsonkították, illetve átcsoportosították. Az általunk megküldött 294 tömörítvény közül mindössze 183-at publikáltak. Áprilisban és júniusban nem közölték jegyzékünket, november-decemberben maga a lap sem jelent meg. A jegyzékek nyomán 872 tömörítvényt rendeltek 3424 oldal terjedelemben /1983:1012, 4299 oldal/.

Az igénylők jelentős része vidéki lakos /körzeti gondozónő, osztályvezető főnővér, védőnő, szociális otthon vezetője/. Rendszeresen, az előző évben tapasztalt mértékben fordulnak hozzánk az Egészségügyi Főiskola hallgatói, akik az archívumot szakdolgozatuk elkészítésében hasznosítják. Állandó megrendelőink a gyulai Megyei Kórház /99 tömör-

ritvény/, az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet /10/ és a miskolci regionális központ könyvtára /222 tömörítvény/. Ugy tűnik, hogy a hálózatban folytatott propaganda most hozza meg eredményeit. Helybenolvasók is kértek 85 tömörítvényt /kb 450 oldal/.

A szóbeli tájékoztatást a Könyvtári, a Hálózati és Módszertani osztállyal együtt végeztük. A személyesen illetve telefonon adott tájékoztatások száma kb 550 volt.

Egyebek

Egy alkalommal tartottunk osztályértekezletet. Az egyes szolgáltatások referenseivel hetenként vagy havonta megbeszéléseket tartottunk. Az intézetben folyó továbbképzés keretében /referálóülések/ Zimányi Katalin két referátumot tartott. Fogadtuk Kovács Katalint és Berecz Katalint, megismertettük velük az osztályon folyó munkák menetét. Saját két dolgozónk megismerkedett a Medinform, illetve a Bibliográfiai Osztály munkájával.

5. Bibliográfiai Osztály

Az osztály 1984-ben hagyományos feladatainak teljesítése mellett tovább szélesítette számítógépes irodalomkutatási tevékenységét. A munkaerőhelyzetet jellemezte, hogy a feladatok jelentős részét nyugdíjas és egyéb szerződéses munkatársakkal kellett ellátnunk.

Bibliográfiai munka

Magyar Orvosi Bibliográfia

1984-re - a Szupplementumot nem számítva - 6 kurrens MOB-szám összeállítását terveztük /1983/6, 1984/1,2,3,4,5/, valamennyi határidőre elkészült. Összeállítottuk a MOB Szupplementum 1983-as kötetének a kéziratát is.

Az OSZK és a Bibliográfiai Osztály által 1983-ban kötött megállapodás alapján a Repertórium-szerkesztőség megküldi osztályunknak a kötelespéldány állományban fellelhető orvostudományi és határterületi közlemények általunk igényelt részét. Ezeket a MOB-ba a felelős szerkesztő mérlegelése alapján építjük be. A 4. negyedévben az OSZK-val egyeztettük az adatokat. Ilyenkor megküldjük azoknak a folyóirak-

toknak a listáját, amelyek bibliográfiai ellenőrzését a MOB - mint a Magyar Nemzeti Bibliográfia része - vállalja. A Repertórium-szerkesztőség is tájékoztatást adott a teljes nemzeti periodika anyagról.

Szeptemberben az osztályvezető részt vett a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Bibliográfiai Bizottságának tagjaként az OSZK-ban a kurrens magyar nemzeti bibliográfia műhelykérdéseiről tartott tanácskozáson.

Elkészült a Gyógyszerterápiás Dokumentációs Szemle 1984. évi 1-4. számának valamint a Spectrum Pharmaceuticum 1-4. számának a kézírata.

Számítógépes off-line bibliográfiák

1984-ben további lépéseket tettünk a Medline adatbázisból végzett számítógépes irodalomkutatás népszerűsítésére; ennek keretében az Egészségügyi Minisztérium tárcaszintű kutatási témavezetőin kívül felvettük a kapcsolatot a kutatási témában résztvevő és érdekelt többi orvossal, tudományos munkatársakkal, kb 700 ismertetőlevelet és megrendelőlapot küldtünk ki. Az OIK szolgáltatásait ismertető füzetben /1985. évi/ különálló jelentkezőlapot nyomtattunk a Medline megrendelőlap kérésekre vonatkozóan s erre már 1984-ben érkeztek visszajelzések.

A 4. negyedévben az Intézetnek az Orvosi Hetilapban közzétett hírdetései között már a számítógépes irodalomkutatás is szerepelt.

A tárgyévben a DATASTAR adatközpontból 237, a DIALOG központból 2, összesen 239 számítógépes bibliográfiát készítettünk, összesen 207.012 R értékű számlát továbbítottunk a megrendelőknek, ami 414.024 R értékű munkának felel meg. Ezekből a számokból is kiderül, hogy a munkák kezdetekor irodalomkutatásonként betervezett 3000,-R többnek bizonyult a tényleges átlagköltségnél. Ennek egyik oka az, hogy a gondosan megtervezett és előkészített keresési stratégia mellett kevesebb gépidőre van szükség, mint amit a hazai számítógépes irodalomkutatási gyakorlat mutat. Ezen kívül az OMIKK 1984-től intézetünknek kedvezményes jutalékot számít fel.

Az 1. félév végén az OMIKK bekapcsolódott a NEDIX nemzetközi távadatátviteli hálózatba. Azóta az irodalomkutatás technikai feltételei lényegesen jobbak, mint a korábbi - telefonvonalon végzett munka során voltak.

1983-ban kezdtük el az SDI szolgáltatást, amely havonta új információkkal látja el egy-egy kért témára vonatkozóan a megrendelőket. Eddig 24 témában rendeltek tőlünk SDI-t; a szolgáltatást 1983 óta folyamatosan nyújtjuk.

Az off-line bibliográfiák eredeti példányait archiváljuk, nyilvántartjuk. Az egyes bibliográfiáknak magyar nyelvű címet adunk abból a célból, hogy a tájékoztatás részére hozzáférhető, a másodlagos felhasználás céljára pedig publikálhatók legyenek.

Az 1984 januárjától a megrendelőknek postázott szolgáltatáshoz értékelőlapot csatoltunk, amelyek háromfokozatu értékelési lehetőséget adnak. 79 számítógépes bibliográfiára kaptunk ilyen módon visszajelzést, 76-ot igen hasznosnak, 3-at hasznosnak minősítettek.

Az osztályvezető áprilisban a Biogal Gyógyszergyár meghívására 2 napos online bemutatóval egybekötött előadást tartott a gyár szakmai vezetői részére. Decemberben az intézetet meglátogató szovjet delegáció szakemberei részére rendeztünk online bemutatót.

Ugyancsak decemberben az Excerpta Medica egyik szakembere az Agroinform rendezésében egy napos, online bemutatóval egybekötött továbbképzést tartott. Ezen a Bibliográfiai Osztály három munkatársa vett részt.

A Gyorstájékoztató Szolgálat

keretében 79 témában 612 megrendelőnek 13807 bibliográfiai adatot szolgáltatunk. A megrendelések száma 2616 volt /1983:2493/. A szolgáltatásban részesülők összetétele:

	előfizető	díjmentes	Összesen
a/ egyéni	279	59	338
b/ intézményi	200	74	274
Összesen	479	133	612

Területi megoszlás szerint

	előfizető	díjmentes	Összesen
a/ hazai	474	11	485
b/ külföldi	5	122	127
Összesen	479	133	612

A külföldiek közül a legjelentősebb az NDK-beli intézmények részvételével a szolgáltatásból, aminek alapja az OIK és az IWIM közötti bilaterális egyezmény.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Könyvtárában és intézetünkben összesen 935 folyóiratot figyeltünk, amelyek közül 865 külföldi folyóirat.

Az év során 24 alkalommal végeztük el a sokszorosítandó kartonanyag összeszerkesztését és ezt továbbítottuk a Reprográfiai Osztályra.

A gyors tájékoztató cédulaanyagát 24-szer postáztuk a megrendelők részére. Azokban a témakörökben, amelyeknek előfizetői nem érkezik el a tized, továbbra is ún. "egyéni" figyelmet végzünk. Az adatokat gépelt illetve másológépen sokszorosított jegyzékeken juttattuk el a megrendelőkhez 9 témakörben.

Egyéb tevékenység

A Gyors tájékoztató Szolgálat katalógusának szerkesztését folytattuk, ennek alapján nyújtottunk az érdeklődőknek tájékoztatást.

A Témafigyelő Szolgálat kartonanyagát az év során 11-szer postáztuk.

Mindkét szolgáltatás lyukszalagírógépes borítékcímézését a szükséges időpontokra elvégeztük.

6. Könyvtári Osztály

A könyv- és folyóiratállomány 1984 folyamán a következőképpen alakult:

Induló állomány I. 1.-én: 25972 egység 14,220.348,-R

<u>Gyarapodás /könyv/</u>		<u>1984</u>		<u>1983</u>
vétel	174 kötet	131.829,-R	99 kötet	163.406,-R
csere	25	5.116,-R	22	3.430,-R
ajándék	32	4.712,-R	16	2.320,-R
kötelesepld.	288	19.300,-R	272	16.905,-R
Összesen:	519 kötet	160.957,-R	409 kötet	186.061,-R

Könyv leltári állomány 1984. dec. 31.: 11.922 kötet 2,201.359,-R.

Gyarapodás /folyóirat/

		<u>1984.</u>		<u>1983</u>
vétel	397 cím	1,243.980,-R	386 cím	1,120.241,-R
ajándék	12	6.974,-R	18	4.756,-R
csere	120	265.079,-R	166	138.251,-R
saját kiad- vány	3	1.200,-R	8	5.400,-R
köttetés /különb./		83.282,-R	-	7.250,-R
Összesen	532 cím	1,600.515,-R	578 cím	1,275.898,-R

Folyóirat leltári állomány 1984. dec. 31.:15.101 évf. 13,780.461,-R.

Állomány Összesen: 27.023 egység 15,981.820,-R.

174 könyvet vásároltunk 131.829,-R. értékben. A Soros alapítvány terhére 70.000,-R értékben rendeltünk könyveket. Minthogy, sajnos, az év végéig nem érkeztek meg, az erre a célra lekötött összeget átvittük az 1985. évre.

532 kötet folyóiratot vettünk állományba 1,517.233,-R értékben.

Megoszlásuk:

magyar kiadásu	87 féle	vétel	80 cím	21.819,-R
		saját	2	800,-R
		ajándék	5	650,-R
			87 cím	23.269,-R
szovjet kiadásu	80 féle	vétel	58 cím	15.086,-R
		csere	20	1.954,-R
		ajándék	2	186,-R
			80 cím	17.226,-R
népi demokratikus kiadásu	37 féle	vétel	17	8.382,-R
		csere	20	10.846,-R
			37 cím	19.228,-R
tőkés kiadásu	328 féle	vétel	165 cím	1.299.824,-R
		csere	156	149.438,-R
		ajándék	7	8.338,-R
			328 cím	1.457.510,-R

Elkészítettük az 1985. évi folyóiratrendeléseket. A folyóiratokra előirányzott költségvetési keretet az árdrágulások következtében 300.000,-R-tal túlléptük.

A magyar folyóiratokat a MOB, a Medinform és a könyvtár szolgáltatásai miatt 3-3 példányban fizettük elő. Ehhez járultak azok a magyar folyóiratrendelések, amelyekre a nemzetközi cseretevékenységünk miatt van szükség.

Köttetés: 553 folyóiratkötetre 83.282,-R-ot fizettünk ki.

Állomány nyilvántartás

A könyveket betűrendes, szakrendi és tárgyszavas katalógusban tárjuk fel. A folyóiratokat kardexlapokon tartjuk nyilván, a külső raktári állományt külön kartotékon, mindkettő betűrendes.

<u>Olvasószolgálat</u>	<u>1984</u>	<u>1983</u>
A helyben olvasók száma	2400	2300
A kölcsönzők száma /könyv/	561	564
A kölcsönzött művek száma	1178	1626
Könyvtárközi kölcsönzés /folyóirat/	2914	4500
Kölcsönzési alkalom /könyv+f.i./	1802	2200
Másolatok /oldal/	26850	39748

Külföldi könyvtárközi kölcsönzés

SZU	15 kérés	638 oldal másolat
NDK	16	101
Bulgária	1	11
Egyéb	7	34

Könyvtárunkat 131 intézmény /ebből 41 hálózaton kívüli/ és 430 egyéni kölcsönző vette igénybe.

Az olvasók foglalkozás szerinti megoszlása /könyvkölcsönzők/

	<u>1984</u>	<u>1983</u>
orvos	109	100
orvostanhallgató	62	54
gyógyszerész	10	14
egészségügyi főiskolás	93	106
egészségügyi szakdolgozó	120	90
egyéb	36	63

A Medinform szerződések keretében a Szovjetunióba küldtük 4 féle folyóirat érdemi cikkeinek másolatait /992 oldalt/ valamint 2 féle folyóirat tartalomjegyzék-másolatait.

Kaptunk mikrokártyán a Szovjetunióból 4 féle tőkés kiadású folyóiratot, az NDK-ból 10 féle tőkés kiadású folyóiratot, Bulgáriából pedig 3 féle folyóirat érdemi cikkeinek másolatait folyamatosan.

Szöbéli tájékoztatás

Osztályunk minden munkatársa részt vesz a szóbeli tájékoztatásban. Ismertetjük katalógusainkat, nyilvántartásainkat, gyűjtőkörünket. Igény szerint segítséget adunk a keresett téma áttekintéséhez szükséges bibliográfiák, referálólapok, segédkönyvek ajánlásával, telefonon és helyben egyaránt.

Nemzetközi cseretevékenységünk

alapja továbbra is a Hungarian Medical Bibliography évi két kötete, a Therapia Hungarica c. folyóirat és a gyors-tájékoztató szolgálat cédulaanyaga volt, valamint az erre a célra előfizetett magyar folyóiratok és hazai kiadású idegen nyelvű szakkönyvek.

Cserepartnereink száma 205, közülük 164 tőkés, 41 szocialista országbeli. A kapott periodikák száma 246, közülük szocialista országbeli 77, tőkés országbeli 169. A megszűnt cserekapcsolatok miatt nem kapunk 8 eddig kapott folyóiratot. Ezévbén viszont 10 új cserekapcsolat létesült.

A gyors-tájékoztató szolgálat sorozataiért 4 folyóiratot, a Medinform keretében pedig 2 folyóiratot kapunk cserébe.

Folyóirat tartalomjegyzék sokszorosítás

Szolgáltatásunkat 1984-ben is 112 megrendelő vette igénybe, annyi új rendelónk lett, mint ahányan lemondták a szolgáltatást. Egyéni megrendelő: 50, intézményi: 62. 80 megrendelő 1-3 folyóira-ra, 32 pedig 3-nál több folyóirat tartalomjegyzékre fizetett elő. 1-2 hetente 185 féle folyóiratból küldünk másolatokat.

Másolatszolgáltatás

<u>1983</u>		<u>1984</u>
39.748 oldal	könyvtárközi kölcsönzés	26.850 oldal
40.000 oldal	tartalomjegyzék sokszorosítás	45.000 oldal
2.000 oldal	Medinform keretében	1.776 oldal
31.931 oldal	belső intézeti sokszorosítás	27.596 oldal

Főlépéldányjegyzékek

A hálózat könyvtáraiból 12 főlépéldányjegyzék érkezett sokszorosításra illetve a hálózatban való körözésre. Saját állományunkból 1 folyóirat főlépéldányjegyzéket állítottunk össze s anyagát az igények szerint osztottuk szét a hálózat könyvtárainak.

Kutatás-fejlesztés nyilvántartás

A korábbi gyakorlatnak megfelelően a beérkező adatlapokat lemásoltuk, ellenőriztük, az eredeti példányokat pedig megküldtük az OMIKK Országos Kutatásnyilvántartásnak.

A másolati példányokat különgyűjteményként kezeljük, négyféle katalógusban tárjuk fel. Összesen 3228 bejelentőlapunk van, ebből 1984-ben 125 K+F bejelentőlap és 23 disszertáció bejelentése érkezett.

Egyebek

Új könyvbeszerzéseinkről 6 alkalommal /24 oldalon/ készítettünk jegyzéket, tájékoztatva ezzel a hálózat könyvtárait és az olvasókat.

Elkészítettük ajánló bibliográfiánkat, a "Tájékoztató a külföldi orvosi könyvekről" című kiadvány 4. számát.

Rendszeresen válogattunk az OSZK kötelesepéldány anyagából a kapott könyveket az eddigi gyakorlatnak megfelelően osztottuk el.

Külső raktárunkból 2-3 hetenként beszállítottuk a másolnivaló dokumentumokat, majd gondoskodtunk visszaszállításukról és a raktári rend fenntartásáról. Az év folyamán két alkalommal szállítottunk ki nagyobb állományrészt, összesen 970 kötet folyóiratot.

A külső raktár jelenleg 6.781 kötetet tartalmaz.

Az intézet teljes dokumentumállománya 1984. dec. 31-én:

könyv	11.922	egység
folyóirat	15.101	"
irodalomkutatási bibliográfia	12.000	"
fordítás	15.072	"
tömörítvény	1.200	
K+F és disszertáció bejelentés	3.228	
Összesen	58.523	egység

7. Reprográfiai Osztály

Az osztály ezévi teljesítménye 2,221.088 oldal a tervezett 2,650.000 oldal helyett. A lemaradás oka, hogy két kiadvány elmaradt.

Az osztályok a leadási határidőket pontosan betartották.

Folyamatosan végeztük kiadványaink kötését és postázását, valamint a témafigyelő és gyors-tájékoztató szolgáltatás sokszorosítását és kartonvágási munkáit.

A Gazdasági Osztállyal közösen vezettük a címváltozásokat és a nyilvántartásokat. A kötelepéldányokat az OSZK-nak folyamatosan megküldtük. Az osztályok által leadott körleveleket és egyéb sokszorosítási munkáit megbeszélés alapján azonnal vagy rövid határidővel teljesítettük. Vezettük a nyilvántartásokat és elszámolásokat.

A Reprográfiai Osztály 1984. évi mutatószámai

Megnevezés	Évi megj.szám	Oldal- szám	Évi pél- dánysz.	Összes oldal /lehuzás/	Formá- tum
1. MOB 1983/5-6.	2	377	628	118.492	B/5
2. MOB 1983 Suppl.	1	300	304	91.200	B/5
3. MOB 1984/1-4.	4	716	1267	227.192	B/5
4. Gyógyszerészet 1983/4.	1	172	313	53.836	A/4
5. Spectrum 1983/4.	1	220	600	132.000	A/4
6. Gyógyszerészet 1984/1-3.	3	468	944	147.156	A/4
7. Spectrum 1984/1-3.	3	558	1797	334.346	A/4
8. Orvosi Könyvtáros 1984/1-4.	4	438	1281	140.000	B/5
9. HMB 1983/1-2.	2	722	890	213.900	B/5
10. Táj.Külf.Orv. Könyvekről 1984/1-4.	4	60	834	12.546	A/4
11. Lelőhelyjegyzék 1984	1	188	322	60.536	A/4
12. Előfizetési fel- hívás 1985.	1	70	2500	175.000	A/5
13. OIK beszámoló +terv 1983-4.	1	76	148	11.248	A/4
14. Egyéb kiadványok	5	212	809	35.440	A/4
	33	4577	12.637	1,752.952	
15. Témafigyelő	12	1027		121.200	A/4
16. Gyorstájékoztató	24	1420		95.000	A/4
17. Egyéb soks.		53		39.400	A/4
18. Borítók				37.911	B/5
19. Lumoprint gyorsmásolás				10.100	
Összesen		7077		2,056.563	
		Belgazitás: 8%		164.525	

8. Gazdasági Hivatal

Az intézetvezető gazdasági helyettese rendszeresen beszámolt a Gazdasági Hivatal működéséről és a gazdálkodás során felmerült problémák megoldásáról. Tájékoztatta a dolgozókat az 1983. évi költségvetés teljesítéséről.

Az 1983. évi költségvetési és egyéb beszámolók határidőre elkészültek. Az Egészségügyi Minisztérium a beszámolókat felülvizsgálta és jóváhagyta.

Az 1984. évi költségvetést a gazdálkodó intézetek részére kiadtuk és az 1983. évi pénzmaradványt az intézetek részére lebontottuk.

A kiemelt szintre elfogadott kutatási témák támogatására biztosított kereteket negyedévenként, folyamatosan - az intézetek kérése alapján - folyósítottuk. A keretek felhasználására vonatkozó beszámolókat megkértük.

A szakfeladatonkénti előirányzatok és felhasználások érték- és anyagkönyvelése folyamatosan elkészült és arról az ETI és az OIK részére a tájékoztatást havonta megküldtük.

Időben elkészültek a bérszámfejtések, a bérfizetések és folyamatosan elvégeztük az SZTK ügyintézését.

Az új bérrendelet alapján a dolgozók átsorolását elkészítettük.

A Tudománypolitikai Bizottság által az állami megbízások és pályázatok támogatására biztosított keretekkel kapcsolatos adminisztratív és pénzügyi feladatokat folyamatosan elláttuk.

Megszerveztük az 1985. évi költségvetések elkészítését, majd intézetenként és szakfeladatonként összesített költségvetéseiket a minisztériumnak benyújtottuk.

Szorgalmaztuk a Reprográfiai Osztály elhelyezésével kapcsolatos területszerzést. Az év végére sikerült a Budapest, IX., Liliom utcában megfelelő helyiségbérletet szerezni, amelyet a fővárosi tanács részünkre az év végén ki is utalt.

A részben önálló költségvetési szervként működő soproni intézetet gazdaságilag elszámoltattuk. Részünkre a kazánok és a telefon cseréjéhez szükséges pénzügyi fedezet megszerzésében közreműködtünk.

Jegyzetraktárosunk folyamatosan és zökkenőmentesen ellátta a jegyzetek beszerzésével és forgalmazásával kapcsolatos feladatokat.

Naprakész állapotban tartottuk az OIK megrendelőinek nyilván-
tartását és folyamatosan elláttuk a számlázást.

A Gazdasági Hivatalhoz tartozó intézetek gazdasági vezetőivel
rendszeres konzultációkat tartottunk a gazdálkodás megfelelő lebo-
nyolítása érdekében.

A belső ellenőrzést folytattuk az ETI-nél és az OIK-nál, ellen-
őriztük a fogyóeszközök nyilvántartását, a selejtezések lebonyolítá-
sát, az alleltárak készítését, az anyagok igénylését és az elfekvő
készleteket.

Rendben lebonyolítottuk a beruházásokat és az ezzel kapcsolatos
statisztikák, jelentések határidőre elkészültek.

III.

A munkatársak képzése, oktató, tudományos és szakirodalmi tevékenysége

Koltay Tibor befejezte tanulmányait az ELTE orosz kiegészítő szakán,
Várhelyi Péter ugyancsak befejezte tanulmányait az ELTE jogi karán.
Almásyné Kovács Éva, Kovács Katalin és dr. Kusnyerik Györgyné folytat-
ta tanulmányait az ELTE könyvtártudományi szakán. Weninger Ernő alap-
foku munkavédelmi tanfolyamra járt.

Berecz Katalin és Ottlik Miklósné intenzív angol nyelv tanfolyam-
ra járt. Az intézeti angol nyelv tanfolyamon mindvégig részt vett 2 fő.
Koltay Tibor német nyelvvizsgát tett.

A könyvtárkezelői és továbbképző tanfolyamok oktatói voltak:
Almásyné Kovács Éva, dr. Benda Mária, dr. Borsy Tamás, dr. Kelemen
Attiláné, Kominka László, Kovács Katalin, dr. Kusnyerik Györgyné,
dr. Szilágyi Vilmosné és Varga Mihályné.

dr. Borsy Tamás az 1984. évtől kezdődően a Cardiologia Hunga-
rica c. folyóirat rovatvezetője.

Az intézet munkatársaitól az alábbi publikációk jelentek meg:

/Benda Mária/: Néhány gondolat a szakkönyvtári munka értékelé-
séről. Bagliolo cikkének ismertetése. Az Orvosi Könyvtáros,
1984, 24, 4. 50-59.

BORSY Tamás: Tájékoztatás ember-gép kapcsolatban. Tapasztalatok a Medline adatbázisban folytatott irodalomkutatásban. Az Orvosi Könyvtáros, 1984, 24, 1. 24-44.

BIRTALAN Győző: Laennec and Skoda, classics of internal diagnostics. Orvostörténeti Közlemények, 1982, 28, 97-99. 33-41.

BIRTALAN Győző: A nagy közvetítő Avicenna. Élet és Tudomány, 1984, 39, 34. 1077.

SZILÁGYI Vilmosné: Az orvostudományi tájékoztatásban hasznosítható automatizált KGST információs rendszerek. Az Orvosi Könyvtáros, 1984, 24, 1, 3-23.

TAKÁTS Ádámné - KOVÁCS Katalin: A csehországi orvostudományi szakkönyvtárakban. Az Orvosi Könyvtáros 1984,24, 2, 101-109.

/Zimányi Katalin/: A számítógép orvostudományi alkalmazásának néhány aspektusa. /Referátum a British Medical Journal 1983. és 1984. számaiban megjelent "ABC of Computing" című 19 részes cikksorozatról./ Az Orvosi Könyvtáros, 1984, 24, 3. 74-90.

Az OIK mutatószámai 1984-ben

<u>Dokumentáció</u>	tervszám	tényszám
1. Irodalomkutatási bibliográfiák száma	800	680
2. Irodalomkutatási bibliográfiák tételszáma	20000	17200
3. Irodalomkutatási bibliográfiai másolatok száma	800	950
4. Fordítások száma	700	745
5. Fordítások oldalszáma	7000	8597
6. Fordításmásolatok száma	2600	2361
7. Fordításmásolatok oldalszáma	28000	28950
8. Referátumok a magyar szakirodalomból	1200	1180
9. Témafigyelésben figyelt témák száma	35	35
10. Témafigyelés megrendelők száma	1100	1127
11. Témafigyelés megrendelések száma	2900	2999
12. Témafigyelésben adott referátumok száma	4200	4200
13. Tömörítvények /a külföldi szakirodalomból/	150	127
14. Tömörítvények oldalszáma	500	517
15. Tömörítvény másolatok	1000	872
16. Tömörítvény másolatok oldalszáma	3000	3424
17. Gyorstájékoztatóban figyelt témák száma	79	79
18. A Gyorstájékoztatót megrendelők száma	600	612
19. A Gyorstájékoztató megrendelések száma	2500	2616
20. A Gyorstájékoztatóban nyújtott adatok száma	14000	13807
 <u>Könyvtár</u>		
21. A kölcsönzők száma	580	561
22. A kölcsönzött dokumentumok száma	5500	4092
23. A helyben olvasók száma	2500	2400
24. A helyben olvasott dokumentumok száma	4850	4100
25. Gyormásolat megrendelők száma	2000	1109
26. Elkészített gyorsmásolatok száma	115000	101222
27. Tartalomjegyzék másolatok száma	45000	45000
28. Mikrokártya megrendelők száma	12	12
29. Mikrokártya megrendelések száma	100	119

Összintézet

30. Kiadványféleség	9	9
31. Kiadványok példányszáma	10400	12637
32. Kiadványok oldalszáma	5862	4577
33. Sokszorosított oldalszám /nyomás/	2650000	2221088

Report on the work of The National Institute for Medical
Information /Budapest/ in the year of 1984

The budget of the Institute was 11,390.000,-R, spending amounted to 11,247.000,-R. The planned income was 2,368.000,-R, and fulfilment was 2,264.000,-R.

The staff of the institute included 51 full-time and 4 part-time co-workers.

We succeeded to rent a building in a neighbouring district ; after its renovation the reprography, postal administration and a part of the stack-room can move there gaining free room in the overcrowded institute.

We have also got the TAP - No.34. terminal /Hungarian-made, Videoton product/, it has been under trial.

In the six regional centers of the library network we have organized both the coordination of ordering foreign periodicals for 1985 and we ordered books to the debit of the Soros-Foundation. The ordered 600 books are not a big quantity but it means a foreign-exchange savings and Forint savings as well.

Direction, administration.

An advisory council, the so-called Professional Board has been appointed beside the director in order to discuss the view-points of the unified naming of the national public-health institutions and has dealt with the situation of the Hungarian publishing of books. After the debate, the content of the memorandum proposed by the director to the Ministry of Health in 1985 has taken shape.

4 co-workers of the institute were sent abroad to study-trips and we received 15 foreign guests.

Department of Network and Methodology

In addition to the formation of the national medical-biological periodical-basis and to the further amplification of the assortment, the department informed by phone the regional centers, subcenters and national institutes of the network about the possibilities of book-acquisitions and about the method of their settlement and has made market research about the demands on copying machines /41 libraries

would like to get new copying machines/.

For 1985 we have permitted to import foreign periodicals of 75.000.000 exchange rate Forints from capitalist countries. In 1984 the national choice in periodicals was 2190 sorts of periodicals in 10.852 issues.

We performed the examinations of one of our library-handling courses ; a new course was started with 21 persons. The examinations of our further training courses dealing with medical terminology and special literature information were delivered too.

We have compiled the 4th number of the Medical Librarian.

10 letters regarding methodology were issued. 80 libraries have sent to our Central Book Catalogue the catalogue cards of 4205 new books. On the basis of the Central Catalogue of Periodicals, we have prepared the finding - list of medical-biological periodicals of 1984. In the course of the year, we have given 610 pieces of information from our Central Catalogue /in 1983 this number was 1068/. The cause of the decrease is that regional centers have become more independent.

Card-indexes were filed of the periodicals of Medline data basis and we compared them to the national holdings /covered by 68 %/.

We have compiled four nucleus lists about periodicals of endocrinology, oncology, immunology and cardiology /and their adjoining territory/, and we make use of them in our work of the formation of the national book-stock.

12 libraries, possessing enlarging and copying machines have ordered our microcards-service.

Periodicals of 60 types have been ordered in 119 issues.

Medinform Department

It keeps contact with the common information system called "Medinform" of the Comecon countries. In the framework of this activity, it regularly sends the magnetic tapes containing bibliographical descriptions of Hungarian publications regarding medical science and their English and Russian abstracts to the "Medik" data basis in Sofia/Bulgaria; this data basis contained 85.000 records of the member countries' literature in 1984. We have carried out some retrospective literary researches from this data basis.

The institute is simultaneously the basic organ of the periodical-registering /called "Medperiodik"/ in the international information system. The most important data of medical-biological periodicals of the world are continuously fed into the data basis which contains 15.000 records at present. The records which contain ISDS numbers are also fed in the computer.

The publication called Hungarian Medical Bibliography /issuing Numbers 1-2/1983/ is compiled from the data basis of Hungarian articles.

To the basic organ of medical-judicial system /Bratislava, Czechoslovakia/ we regularly send the bibliographical descriptions of Hungarian sanitary laws and decrees in Hungarian and Russian language, enlarged with annotations; these get into the so-called "Index-Medico-juridicus" publication.

Department of Documentation and Information

Its task was to compile the English abstracts of the Hungarian Medical Bibliography /during the year 1984, 1172 publications were chosen from the entire collection of the articles/.

In the framework of our SCI service, we select articles in 35 topics and make Hungarian abstracts made on the basis of 900 periodicals by 35 outside co-workers /in the course of the year, 1127 orderers asked for 2999 series/.

745 articles were translated to Hungarian, on 8597 pages. The articles were announced in the periodical "Pharmaceutical products" which every Hungarian physician gets free of charge. After the announcement we have sold 2361 translated copies /5,-R per page/ containing 28923 pages. The rate of translations from foreign languages to Hungarian differs as follows: 43.46% English, 36.81% German, 8.2% Russian, 11.09% French.

680 bibliographies were compiled in the framework of traditional retrospective literature search ; this work was fulfilled on the basis of Index Medicus, Excerpta Medica, Current Contents etc.

For the utilization of the Nurse Retraining Institute of the Ministry of Health, 127 abridgements were written on the basis of articles which appeared in foreign nurse-training periodicals. The headlines of these abridgements appeared in the periodical

called "Sanitary work" and we have given copies upon requests /872 abridgements on 3424 pages/.

Bibliographical Department

The department compiled the 6/1983 and 1-5/1985 Numbers of Hungarian Medical Bibliography /8000 articles/ and a Congressional Supplement.

The physicians of the department make literature searches regularly, for the time being, with the computer of the Technological Library. On request, they asked for 237 bibliographies from the Medline data basis. SDI services were given in 24 topics from the Datastar center of Bern.

In the framework of the traditional SDI service, we have given 13807 data in 79 topics to 612 orderers from 930 periodicals.

Library Department

During the year, 519 books and 532 sorts of current periodicals were purchased. The number of readers on the spot was 2400; 561 persons borrowed books; the library has made 26.850 pages of copies.

Within the framework of international exchange activity, we changed 246 periodicals with 205 partners.

Data regarding the contents of periodicals are the following: 112 orderers have got continuously the contents of 185 periodicals in every 1-2 weeks.

From the libraries of the network, 12 duplicates arrived either for copying or circulating.

In addition to the registered archives of the Hungarian Scientific Researches, 125 new researches and 23 studies were announced.

To facilitate acquisitions for librarians, we have prepared 4 numbers of bibliography on "Information about foreign medical books".

The complete documentary holdings of the Institute on 31st December, 1984:

books	11.922 units
periodicals	15.101 "
literary search	
bibliography	12.000 "

translations	15.072 units
abridgements	1.200 "
research	
announcements	<u>3.228 "</u>
Total	58.523 bibliographical

units.

Reprographical Department

It reproduced 2,221.088 pages. Altogether 14 publications were issued, and 5 other services were discharged starting from copying to binding and posting.

Training of co-workers, their teaching-, scientific work, and activity in preparing special bibliographies.

One co-worker has finished his university studies of Russian language and literature, one his studies in law ; three colleagues attended the complementary library faculty of the university. One colleague sat for an examination in German language, two enrolled for an intensive course in English.

In the library-handling courses organized by the institute, there were 9 teachers, they made 7 publications appear.

Отчет о деятельности Центрального Института по
Медицинской Информации /Будапешт/ в 1984 году

Бюджет Института составил 11,390.000 Форинтов, израсходовано 11,247.000 Форинтов. Предусмотренный доход: 2,368.000 Форинтов, действительный доход: 2,264.000 Форинтов.

Численность Института состоит из 51 сотрудника по круглосуточному и 4 по частичному порядку рабочего дня.

Удалось найти наёмное здание в близком районе, после соответствующей перестройки которого можно переселить из главного здания репрографический отдел, почтовый отдел и часть склада библиотеки, таким образом частично прекращается недостаток места в главном здании.

Поступил терминал ТАР 34 /производства венгерского завода Видеотон/, продолжается опробование.

В 6 региональных центрах библиотечной сети проведено согласование выписки на зарубежные журналы 1985 г. и сделаны заказы на книги за счет Фонда Шороша. 600 книг по стране немного, но не требует деви́зы и кроме того сэкономим ф́оринт.

Руководство, ведение

Спецколлегия как консультативный орган при директоре обсудила аспекты единого названия венгерских медицинских учреждений и занималась проблемами состояния издательства книг в Венгрии. На фоне дискуссии было составлено представление, внесенное директором в Министерство Здравоохранения.

4 сотрудника были на научной командировке за рубежом и принимали 15 гостей из других стран.

Сетевой и методический отдел

Кроме руководства по созданию фонда медико-биологических журналов в стране и дальнейшему увеличению выбора отдел информировал региональные центры, подотделы и центральные институты сети по телефону о возможностях получения книг за счет фонда Шороша, о технике заказа, и затем

установил потребности в экспресс-копировальных машинах /41 библиотека требовала новой машины/.

На 1985 год разрешена выписка на зарубежные журналы из капиталистических стран стоимостью 75,000.000 девизных форинтов. В 1984 году выбор журналов в стране: 2190 журналов разного типа в 10.852 экземплярах.

Были организованы экзамены после курсов для библиотечарей и начаты новые курсы для 21 человека. Сделаны экзамены после курсов для усовершенствования кадров по медицинской терминологии и информации в отношении специализации.

Составлены 4 номера журнала Медицинского Библиотечаря.

Издано 10 методических писем. 80 библиотек отправляли каталожные карточки 4205 книг из нового поступления в центральный каталог книг. На фоне центрального каталога журналов составили список местонахождения медико-биологических журналов на 1984 год. Из центральных каталогов в течение года выдали 610 информации /в 1983 году 1068/. Причины уменьшения: региональные центры становились более самостоятельными.

Составили картотеку журналов базы данных Медлайма и сравнивали с фондом журналов страны /совпадение: 68%/. Составили четыре списков ядерных журналов по эндокринологии, онкологии, иммунологии и кардиологии /и смежным областям/, которые используются в работе по созданию фонда страны.

12 библиотек, обладающих аппаратом повторного увеличения-копирования, отправляли заказ на службу микрокарточек, они дали выписки на 60 разных журналов в 119 экземплярах.

Отдел Мединформа

поддерживает связь с общей информационной системой "Мединформ" стран-членов СЭВ. В рамках этой деятельности в регулярном порядке отправляет библиографические описания венгерских медицинских публикаций, а также их выводы на английском и русском языках на магнитных лентах в базу данных

"Медик" в Софии, Болгарии, которая содержала в 1984 году 85.000 рекордов из спецлитературы стран-членов. Мы выполнили несколько ретроспективных поисков литературы из базы.

Институт является и основным органом учета журналов по международной системе информации /"Медпериодик"/. Последовательно впитает важнейшие данные медико-биологических журналов, изданных в мире, в базу данных, содержащую в наше время 15000 рекордов. Рекорды, содержащие и цифры ISDS, вводятся нами в вычислительную машину.

На фоне базы данных о сообщениях, опубликованных в венгерских журналах, составлено издание Hungarian Medical Bibliography /составлен номер 1983/I-2./.

Основному органу медико-юридической системы /Братислава, Чехословакия/ в регулярном порядке отправляем библиографические описания венгерских медицинских законов и постановлений на венгерском и русском языках вместе с аннотациями, которые входят в издание " Index Medico-juridicus".

Отдел документации и информации

составил рефераты Hungarian Medical Bibliography на английском языке /в течение года выбирали 1172 публикаций из общего количества статей/.

В рамках реферативной службы SDI по 35 темам выбирали сообщения из журналов и составили рефераты на венгерском языке с привлечением 32 наружных референтов на основании ок. 900 журналов /в течение года 1127 заказчиков отправляли заказы на 2999 серий/.

745 сообщений переводили на венгерский язык на 8597 страницах. Список готовых переводов статей сообщили в журнала Gyógyászetek, который получают венгерские врачи бесплатно. На фоне объявления продавали 2361 копию переводов /за 5 фт. по стране/, в общем плане на 28.923 страницах. Переводы на венгерский язык сделаны в следующих процентах, а именно: с английского - 43.46%, с немецкого - 36,81%, с русского - 8,2%, с французского - 11,09%.

В рамках обыкновенного ретроспективного поиска литературы на фоне Index Medicus, Excerpta Medica, Current Contents, и т.п., составили 680 тематических библиографий.

Для института усовершенствования медсестер Министерства Здравоохранения приготовили 127 абстрактов статей из зарубежных журналов по подготовке медсестер. Библиографическое описание этих абстрактов опубликовали в журнале Egészségügyi Munka и на основании этого выдали копии /872 абстракта на 3424 страницах/.

Библиографический отдел

составил номера 1983/6. /8000 сообщений/ Венгерской Медицинской Библиографии, а также 1984/1-5. и супплемент, посвященный материалу съезда.

Врачи-сотрудники отдела проводили систематический поиск литературы - пока при помощи терминала, находящегося в Технической Библиотеке. 237 библиографий выбирали из базы данных Медлайна. По 24 темам выдали SDI также из центра данных ДАТАСТАР, находящегося в Берне.

В рамках обыкновенной службы библиографических данных по 79 темам 612 заказчикам выдали 13.807 данных из 930 журналов.

Библиотечный отдел

доставил 519 книг и 532 разных текущих журнала в течение года. Читателей на месте было 2400, 561 человеку выдали документы, библиотека всего выдала копии на 26.850 страницах.

В рамках системы международных абонаментов меняли 246 периодиков с 205 партнерами по системе.

Данные службы содержания журналов: 112 заказчикам выдали содержания 185 журналов в каждые 1-2 недели.

Из сетевых библиотек получили 12 списков излишних экземпляров для размножения и передачи.

Для архива представлений о венгерских научных исследований получили представления о 125 новых исследованиях и 23 диссертациях.

Составили 4 номера библиографии - "Справочник по зарубежным медицинским книгам" для облегчения заказа библиотечарям сети.

Общий фонд документов института 31 декабря 1984 г.:

книги	11.922	единицы
журналы	15.101	"
тематические библиографии	12.000	"
переводы	15.072	"
абстракты	1.200	"
представления о научных исследованиях	3.228	"
Всего	58.523	библиографических единицы

Репрографический отдел

Размножал 2,221.088 страниц. Выполнял работу от размножения до переплёта и отправления по почте всего в связи с 14 изданиями и 5 другими услугами.

Подготовка, учебная, научная и публицистическая деятельность сотрудников

Один сотрудник получил университетское образование по русскому языку и литературе, один - на фридическом факультете, три - окончили дополнительные курсы университета по библиотечному делу. Один сотрудник сдал экзамен на немецкий язык, два сотрудника учились на курсах по интенсивному обучению английскому языку.

Девять сотрудников были преподавателями курсов для библиотечарей, организованных институтом.

Könyvtárosok írják

Szakkönyvtári hálózati munka az építésügy területén

JÚTTNER Eszter

Építésügyi Tájékoztatási Központ

Igazgató: Hamvai Péter

A kulturális miniszter 5/1978/XII.12./KM.sz. rendelete a könyvtári rendszer szervezetéről és működéséről /10 §/ meghatározza a hálózati központok feladatait, úgy, hogy azok a hálózat jellegéhez igazodóan szervezzék meg a részfeladatok megoldását. Ugyanennek a rendeletnek 1.sz. melléklete mondja ki, hogy az építésügyi és városfejlesztési könyvtári hálózat tagkönyvtárai az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium felügyelete alá tartozó intézmények szakkönyvtárai, hálózati központjuk pedig az Építésügyi Tájékoztatási Központ. Az építésügyi könyvtári hálózat azonban már 1958 óta működik, azaz mintegy negyedszázados múltra tekint vissza. Ilyen nagy idő alatt természetesen változtak és változnak a feladatai, alakul munkájának formája, mikéntje. Az 1978-as rendelet meghatározza a hálózatok tevékenységének keretét, de a fejlődés további igényekkel lép fel, és ez nem csak a hálózaton belül feszíti a kereteket, hanem országos méretekben, különböző fórumokon, a szaksajtóban is állandóan napirenden van. Az utóbbi években kezdenek megfogalmazódni az ujszerű igények, melyek módosítják az eddigi hálózati munka kereteit is.

Közleményünkben konkrétan a már folyó munkáról számolunk be, és csak utalunk a jövő tendenciáira.

Az építésügyi és városfejlesztési könyvtári hálózathoz /továbbiakban: hálózat/ jelenleg névlegesen 202 könyvtár tartozik, ténylegesen azonban csak 128 könyvtár. Ez onnan adódik, hogy a hálózati központ 1981-ben kidolgozta azokat az alapelveket, amelyek szerint

a könyvtárakat három nagy csoportba osztotta. ^{1/} Az első csoportba tartoznak az un. I. osztályu könyvtárak, számszerint 83 /38 Bp.-i - 45 vidéki/, ahol főfoglalkozásu könyvtáros illetve könyvtárosok dolgoznak, önálló könyvtárhelyiség van, könyvállományuk 3-4000 egység feletti, feltáró rendszerük megfelelő, és szolgáltatóképesek. II. osztályuaknak minősülnek azok a könyvtárak - 45 /15 Bp.-i - 30 vidéki/, ahol nincs főfoglalkozásu könyvtáros, sem önálló könyvtárhelyiség, szolgáltatóképességük sokszor kívánnivalót hagy maga után. Azokat a könyvtárakat, amelyek a fenti kritériumoknak nem felelnek meg, III. osztályuaknak minősítettük: 74 /22. Bp.-i é 52 vidéki/ és nem foglalkozunk velük. Adatlapjaik, a látogatások emlékeztetői megmaradnak a hálózati központban, hogy 5-6 év elteltével újraértékelhessük őket.

A minősítésre elsősorban azért volt szükség, hogy differenciálni tudjuk a könyvtárakkal való foglalkozás mértékét és minkéntjét, a könyvtárakkal való kapcsolattartás folyamatosságát és rendszerességét. Természetesen más-más az igényük a központ információs szolgáltatásaival szemben is.

A hálózati központ kialakította azokat a szempontokat és mutatókat, amelyek szerint nyilvántartja a tagkönyvtárakat, illetve amelyek alapján viszonylag pontos képet kap a tagkönyvtárakról és könyvtárosokról.

Ezeket az adatokat a könyvtárlátogatások során szerzi be, így aránylag frissek, "évrékészek", hiszen 1 vagy 2 éven belül minden I. és II. osztályu könyvtárba eljutunk. A kapcsolat természetesen szorosabb a jelentősebb könyvtárakkal. Az 1.sz. mellékletben közöljük a könyvtárlátogatások alkalmából kitöltött adatlapot, de emellett minden könyvtárról szóbeli emlékeztetőt illetve szükség esetén jegyzőkönyvet készítünk és ezt külön-külön könyvtáranként tároljuk. Ebben fektetjük le a hiányosságok kiküszöbölésére és a fejlesztésre tett javaslatokat is. Az egyedi nyilvántartások alapján a központ összesített nyilvántartást is vezet a tagkönyvtárakról, évenkénti bontásban is, ldb. a 2.sz. mellékletben. Így évekre visszamenően tájékozódhatunk a tagkönyvtárak legfontosabb mutatóiról. Az adatokra nem térek ki, ezekről Kruchina Ottó részletesen beszámol a TMT-ben már megjelent cikkében ^{2/}.

A hálózati központ munkáját az alábbi csoportosításban lehet leginkább jellemezni.

- 1./ Tagkönyvtárak módszertani irányítása.
Statisztika.
- 2./ Műszaki könyvtárosok képzése és továbbképzése.
Munkaértekezletek szervezése.
- 3./ Együttműködések szervezése, koordinálása, együttműködésekben való részvétel.
- 4./ Információs szolgáltatások kiépítése, egybehangolása.
Kapcsolattartás a felhasználókkal.
- 5./ Műszaki és Közgazdasági Könyvnapok szervezési és értékelési feladatai.
- 6./ Kiadványok közreadása.

1./ Tagkönyvtárak módszertani irányítása. Statisztika.

A hálózati központ sulyponti feladatának tekinti a könyvtárlátogatásokon keresztül megvalósuló, a könyvtárakkal való személyes és rendszeres kapcsolattartást.

Ez több szempontból fontos:

- a./ A látogatásaink alkalmával szakmai-módszertani tanáccsal segítjük elő a tagkönyvtárak működésének szakszerűségét.
- b./ A szakszerűen irányított könyvtárak szolgáltató képessége fokozódik, a központi szolgáltatások iránti igénye nő.
- c./ A könyvtárlátogatásokon szerzett tapasztalatok, elvárások, vélemények alapján a hálózati központ, ugyanis mint információs központ, szolgáltatásait az igényekhez tudja igazítani és szervezni.

A látogatások alkalmával részletesen megvizsgáljuk a tagkönyvtárak munkáját. Vizsgálataink kiterjednek a könyvtár egész tevékenységére, beleértve a szervezeti, szakmai kérdéseket, számszerű adatokat, könyvtári szolgáltatásokat, működési feltételeket, a korábbi fejlesztési javaslatok megvalósítását, a központi szolgáltatások igénybevételeinek kérdéseit és hasznosítását. A könyvtáros és felettes vezetőjével történt egyeztetés alapján írásban rögzítjük a tapasztalatokat, javaslatokat, és a kapott adatok alapján vezetjük a központi nyilvántartásokat. /Vö: adatlap, emlékeztető, összesített nyilvántartás./ Az adatok elemzése alapján /vö: Kruchina Ottó cikke/ megállapítható, hogy a tagkönyvtárak fejlődése folyamatos mind az állomány gyarapodása, mind a szakmai munka terén, bár a devizás és egyéb anyagi nehézségek miatt főleg a külföldi folyóiratok és könyvek beszerzése

csökkent, illetve a példányszámot a könyvtárak erősen mérlegelik. Ezek az okok is alátámasztják a könyvtárak közötti együttműködés valamint a központi szolgáltatások igénybevételének fontosságát.

Statisztika: a látogatások adatai mellett szervezzük és bonyolítjuk a szakkönyvtárak 3 évenkénti adatszolgáltatási kötelezettségéből ránk háruló központi feladatokat, és a jelentések alapján is, a további munkánkat elősegítő operatív célú kiértékeléseket végzünk.

A könyvtárlágotatásokon kívül fontos módszertani tevékenység a személyes felkérésre, egyedi kérésre adott szakmai tanács, szervezési, feldolgozási, tájékoztatási és egyéb konkrétan felmerült problémák megoldására.

2. / Műszaki könyvtárosok képzése és továbbképzése.

Munkaértekezletek szervezése.

A könyvtárosok és információs szakemberek képzését és továbbképzését lehetőleg a szakterület igényeiből kiindulva szervezzük meg. Rendszerint a gyakorlatban felmerült problémák, feladatok alapján alakítjuk ki képzési formáinkat, módszereinket, különböző szintű előadások, konzultációk, szakmai bemutatók formájában. Ezek a szempontok meghatározzák a résztvevők körét, illetve a meghívandók körét is.

Az ágazat részfoglalkozásu és képesítés nélküli könyvtárosai részére évenként /a jelentkezésektől függően esetleg két évenként/ alapfoku könyvtárosképző tanfolyamot szervezünk. A tanfolyam egyhetes, anyaga felöleli a könyvtári munkával kapcsolatos ügyviteli, állománygyarapítási és állományellenőrzési, feldolgozási, és tájékoztatási feladatok alapjait, továbbá a tájékoztatási intézmények kiadványainak és szolgáltatásainak igénybevételi módjára vonatkozó tudnivalókat. Az előadások után konzultációs lehetőséget biztosítunk és gyakorlati foglalkozásokat iktatunk be. A sikeres vizsgát tett hallgatók részére a következő évben 1 vagy 2 napos továbbképzést tartunk a tanfolyam anyagának felelevenítésére, illetve igények szerint valamilyen más témakörben.

Főfoglalkozásu, képesítés nélküli vagy csak alapfoku képesítéssel rendelkező könyvtárosaink számára lehetőséget biztosítunk az OMIKK által indított könyvtárkezelői tanfolyamon való résztvétellelre. Szervezzük a beiskolázásukat.

Szakképzett könyvtárosaink részére az eddig számos esetben indított továbbképző tanfolyamok helyett, mindinkább előtérbe kerülnek a szakmai munkaértekezletek, szervezett tapasztalatcserék, bemutatók. Általában valamilyen aktuális témakörben rendezzük meg, /pl. ezévből a tudományos szakkönyvtár bemutatása, terminál bemutató stb./ de mindenképpen biztosítva a közös megbeszélések, viták, vélemények kifejtésének lehetőségét. Ezekre az értekezletekre általában a könyvtárosoknak csak bizonyos körét hívjuk meg, pl. azonos vállalati profil, vagy szakképzettségi szint stb. megoszlásban, ezáltal is biztosítva bizonyos egységes álláspont, vélemény kialakítását. Ezek az értekezletek - tapasztalataink szerint - különösen elősegítik a könyvtárak illetve a könyvtárosok közötti kapcsolatok kiépítését és kiszélesítését, a könyvtárosok tájékozottságának általános növelését, együttműködési lehetőségek kialakítását, a központi szolgáltatások felhasználási területeinek feltárását.

3./ Az együttműködés szervezése, koordinálása, együttműködésekben való részvétel.

A szakirodalmi információk tömege, a beszerzési lehetőségek mindinkább előtérbe helyezik az együttműködés fontosságát. Míg azelőtt a kezdeményezések a központból indultak ki, most mindinkább a könyvtárak felől indul ki ez az igény, és ez az egészségesebb. A hálózati központ támogatja, segíti ezek kialakítását, vagy működését. Pl. igen jól működnek együtt az Űvegipari Művek gyári szakkönyvtárai és a Kutatóintézet, közös gyarapodásjegyzékekkel, szakmai tapasztalatcserékkel stb., vagy egyes megyei tervező vállalatok szakkönyvtárai. Ezekben az esetekben is az igény a könyvtárak részéről indult, de a hálózati központ mindenkor a segítségükre van, résztvesz munkájukban, információs anyagokkal, bemutatókkal rendelkezésükre áll.

A hálózati központ jó kapcsolatot tart a többi, - különösen a műszaki/ipari - hálózatokkal. Ez a kapcsolat nem csak elméleti, hanem gyakorlati jellegű, és a hálózati munka számtalan területére terjed ki /pl. kiadványok közös cseréje, terjesztése, rendezvényeken való részvétel stb./.

Ezen kívül a központ képviseli a hálózatot a hazai könyvtári és tájékoztatási szervezetekben /pl. MKE/.

4./ Információs szolgáltatások kiépítése, egybehangolása, kapcsolattartás a felhasználókkal.

Az építésügyi könyvtárhálózati központ felépítése bizonyos fókig különbözik a többi hálózati központtól /mint pl. AGROINFORM, OIK/. Maga az ÉTK, mint tájékoztatási intézmény végzi el az ágazat szakirodalmi információval való ellátását, a szolgáltatások kiépítését és terjesztésének megszervezését. A hálózati központ, mint az ÉTK azaz ÉKK /Építésügyi Központi Könyvtár/ része, ebben tevékenyen résztvesz. Így a hálózati munka, és a könyvtárlátogatások másik fő célja és feladata a szakirodalmi ellátás és információszolgáltatás szervezésének, korszerűsítésének elősegítése; közvetítés a tagkönyvtárak és az információs központok, elsősorban az ÉTK között. Ez a fajta hálózati tevékenység az utóbbi két évben kezd mindjobban előtérbe kerülni. E célból a hálózati munkatárs, könyvtárlátogatásai alkalmával mind a könyvtárossal, mind a felettes vezetőjével, illetve az intézmény információ-ellátásáért felelős munkatársával avégből is felveszi a kapcsolatot, hogy felmérje az információs igényeket és szükségleteket, továbbítsa a már meglévő szolgáltatásokról a pozitív vagy a negatív véleményeket, és propagálja a szolgáltatásokat. Ezirányu tevékenységéről írásos összefoglalót készít és az illetékes helyre illetve osztályra továbbítja.

5./ Műszaki és Közgazdasági Könyvnapok szervezése és értékelése.

Évenként visszatérő feladat az Országos Műszaki és Közgazdasági Könyvnapok szervezési, értékelési munkáinak elvégzése a hálózaton belül. Jelentősége nem elhanyagolható, hiszen szorosan összefügg a szakirodalom hasznosításának népszerűsítésével. Közreműködünk az Országos Szervező Bizottság és a Könyvtárosi Munkabizottság munkájában, résztveszünk a munkaterv kialakításában, az előkészítő szervező munkában. Módszertani utmutatókat, és pályázati felhívásokat küldünk a könyvtárosoknak és értékeljük a pályaműveket. Közreműködünk a díjak kiosztásánál.

6./ Kiadványok közreadása.

Minden évben kiadjuk és megküldjük valamennyi tagkönyvtárnak, a társhálózati központoknak és a hálózattal együttműködő intézményeknek a "Külföldi folyóiratok az építésügyi könyvtárakban". c lelőhelyjegyzéket.

Szakmai és módszertani segítségnyújtás céljából évente egy-két módszertani körlevelet adunk ki, valamilyen aktuális témakörben. Pl. 1984-ben: "A mikrofilmlapok felhasználása az építésügyi tájékoztatásban" és az "Ötnyelvű könyvtárosi szakszótár" c. kiadványok készültek el, és kapták meg a könyvtárak.

További feladatok

A hálózati központ tevékenysége során mindinkább tapasztalja, hogy a szokásos, évek óta kialakult hasznos és szükséges munkája mellett, újabb és részben másirányú igények merültek fel a hálózati központ tevékenységével kapcsolatban. Ezt legfőképp a megváltozott gazdasági helyzet indokolja, a vállalatok információval való ellátásának szükségessége és ugyanakkor nehézségei miatt. Ezért már eddig is, de a jövőben fokozott mértékben nagy súlyt akarunk helyezni a központi szolgáltatások ismertetésére, a felhasználási lehetőségek kiaknázására, információs szolgáltatásai minőségének javítására.

1/ld.még: Kruchina Ottó: Könyvtár? Nem könyvtár? = TMT 29 köt. 10.sz. 1982. p. 407-412

2/Kruchina Ottó: Az építésügyi és városfejlesztési szakkönyvtári hálózat.= TMT. 30.köt. 5.sz. 1982. p. 182-187.

KÖNYVTÁRLÁTOGATÁSI ADATLAP

a.....vállalat műszaki
könyvtárában, 198.....tett látogatásról.
Cim.....
Igazgató.....
Könyvt.felettes vezetője.....
Váll.létszám.....műszaki.....fizikai.....egyéb.....

SZAKKÖNYVTÁR ADATAI

Olvasók száma.....műszaki.....fizikai.....egyéb.....
Könyvtár állománya könyv.....f.irat évf.....
egyéb.....segédl.,szab.,ford.,prosp.....
Alapfoku szairod. %.....
Idegennyelvű szakirod. %.....
Előfizetett folyóiratok /cim/
magyar.....szocialista.....tőkés...../vállalatnál/
/ebből/ " " " " /könyvtárnak/
Könyvtári nyilvántartások: leltárkönyv:.....
egyéb nyilvántartás.....
Utolsó leltározás.....selejtezés.....
Folyóirat érkeztetés.....köröztetés.....
Kölcsönzés: füzete - egykártyás - kétkártyás
Kilépő dolgozók leszámolnak.....
Könyvtári feldolgozás: katalógusok.....
.....
Belső dokumentációs tevékenység: címjegyzékford., referálás,
bibl., egyéb.....
Külső dok. tevékenység igénybevétele.....
.....
Könyvtárközi kölcsönzés.....-.....
Könyvtári propaganda: beszerzési jegyz., üzemi lap, kiállítás
műszaki könyvnap.....pályázik.....

Könyvtár szervezeti kapcsolatai

Dokumentációval fogl. részleg.....
tevékenysége.....
könyvtárral kapcsolata: független - közös egység
Műszaki és szakszervezeti könyvtár: független - közös
irányítás - közös elhelyezés
Külön tárak a vállalatnál: tervtár, szabványtár, rajztár.....
Könyvtár elhelyezése: könyvtárhelyiség /olvasó, szabadpolc/ -
raktár - kultúrterem - tanácsterem, munkaszoba.....
Raktári rend: téma - folyószámos - egyéb.....
Letéti könyvtárállománya.....
Technikai felszereltség : másoló, leolvasó, számítógép
vállalatnál.....könyvtárban.....
Működési szabályzat.....

KÖNYVTÁROS ADATAI

neve.....beosztása.....
iskolai végzettsége.....szakképzettsége.....
mióta könyvtáros.....vállalatnál.....
nyelvismerete.....fizetés.....

Reference library network system in the building sector

- Eszter JÜTTNER -

The Information Center of Building Affairs governs the library network of building institutions. The organizational and methodological work of this "sister-network" is the topic of the report of the network's professional leader.

The center keeps summarized records of its 128 member-libraries, its staff makes regular visits and gives methodological pieces of advice to them, popularizes publications of the center and gains further experiences to its governing work. It arranges the basic course /one week/ for librarians working in part-time and working unqualified. For qualified persons, working conferences, experience-comparing visits and demonstrations are organized and not further training courses. They arrange technical and economic book-days, issue finding-lists of periodicals every year and they send methodological letters to the network about actualities. E.g. in 1984 the center sent such a letter regarding the use of microfilm-cards in building information. To make the catalogue entry-work easier, they published a five-language specialdictionary in 1984.

Эстер ЮТТНЕР:

Работа в сетевых спецбиблиотеках в области
строительного дела

Библиотечная сеть строительных учреждений руководствуется Центром Информации по Строительному Делу в Будапеште. Заведующая сети по специальным вопросам излагает организационную и методическую деятельность "братской сети".

Центром ведется общий учет о 128 библиотеках-членах. Сотрудники центра регулярно посещают их, помогают методическими советами в работе, популяризуют издания центра и приобретают опыт для дальнейшего руководства ими. Центр заботится об основной подготовке библиотекарей, работающих не круглосуточно и не имеющих квалификации /недельные курсы/. Квалифицированные сотрудники принимают участие не в усовершенствовании, а на трудовых совещаниях, посещениях для обмена опытом и демонстрациях. Организуются дни технических и экономических книг, ежегодно выдают список местонахождения журналов и высылают методические письма по актуальным проблемам в сетевые учреждения. Так, например, в 1984 году рассылали методическое письмо об использовании микрофильма в информационной работе по строительному делу. В 1984 году был издан также библиотечный пятиязычный словарь в разном виде для облегчения работы по библиографическому описанию документов.

XX

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

XX

A gyöngyösi Bugát Pál Kórház orvosi könyvtára

TÓTH Sándorné

Bugát Pál Kórház,

Gyöngyös

Igazgató: dr. Mátyus László

Károly Róbert 1334-ben Budával azonos, városi kiváltságra emelte a "Mátra kapujá"-t: Gyöngyöst. A 650 éve "civitas" rangu település életében a szőlő, bor, erdő, nemesfém és főként a kereskedelem játszott szerepet. De egészségügyi viszonyai sokáig nem érték el a "kevésbé rangos" települések szintjét sem.

Az első kórházat a Rákóczi szabadságharc idején alapították, de nem polgári személyek, hanem a kuruc sereg számára. 1761-ben a városi tanács építtetett ugyan egy ispotályt, de ez csak "ápolda s menedékhely" volt "elaggott férfiak számára".

A kereskedelmi központi város lakosságát szinte minden járvány megtizedelte. Aratott a kolera és a pestis. Így az 1836-os kolera-járvány után dr. Horner /Vezekényi/ István városi tiszt orvosi elérkezettnek látta az időt egy kórház létrehozására.

Mivel sem állami, sem városi pénzre nem számíthatott, a lakossághoz fordult. "Magánosok által tett adományozásokból" sikerült is annyi tőkét összegyűjteni, hogy 1838. szeptember 16-án megnyilhatott 6 ágygal a "Gyöngyösi Gyógyintézet".

1885-től Alapítványi Nyilvános Közkórház néven lesz népszerű a "ritka szépségű és berendezésű közkórház".

A megnyitás után hetven évvel 650 ágyon 1409 beteget gyógyítottak benne.

Kórházunk Gyöngyös szülöttje: Bugát Pál nevét halálának 100. évfordulóján, 1965-ben vette fel.

A kórház alapításának, majd kezdeti működésének idejében Magyarországon is hódítani kezdett a hasonszervi gyógy mód. Horner ennek volt nagy hive. Így, mint a kórház igazgatója, a gyógyítást ezen elvek alapján folytatta. Olyannyira megszállottja volt nezetének, hogy folyóiratot is alapított Hasonszervi Közlöny címmel, melyet a "kisebb orvosi párt orgánuma"-nak szánt. A folyóirat anyagának nagy részét "észleletek a gyöngyösi kórházban" tette ki.

A hasonszervi gyógyítás 1887-ig tartott, mikor is új igazgató került a kórház élére a homöopata Horner utódaként: Koller János személyében.

A gyógyítás mellett Koller nagy súlyt helyezett a tudományos munkára. Ez derül ki az "Alapszabály" 86. §. 25. pontjából is: "A közkórház betegforgalma tudományos szempontból is nagy értékű lévén, köteles a rendelő-orvos a nevezetesebb kóresetekről és műtétekről, sikerült gyógyeljárásokról és bonczleletekről hű és tanulságos leírásokat készíteni s leendő közlés végett ... átadni".

"Az orvosi tudomány fejlődésével való együttthaladást biztosítandó: leraktuk alapjait a könyvtárnak" - írta a kórház fennállásának 100. évében, 1938-ban az akkor még csak pár hónapja igazgató dr. Wiltner Sándor. Főként saját gyűjteményének átadása révén, részben pedig elődei hagyatékából közel 400 kötettel nyitotta meg a könyvtárat abban a reményben, hogy "5 éven belül minden tekintetben modern segédeszközként állhat nemcsak a kórház, hanem az érdeklődő kartársak rendelkezésére is". A könyvtár részére 7 magyar és 3 német nyelvű folyóirat járt: Orvosi Hetilap, Budapesti Orvosi Ujság, Magyar Orvos, Népegészségügy Orvosi Praxis, Magyar Nőorvosok Lapja, Orvosképzés; Der Chirurg, Monatsschrift für Geburtshilfe und Gynäkologie, Münchener Medizinische Wochenschrift. "A lapok értékesítése a kéthetenként tartott referáló estéken történik, melyeket érdeklődő kartársaink a városból is szívesen keresnek fel. Ezen estéken történik az érdekesebb esetek tanulságainak megbeszélése is". - írja Wiltner.

A gyűjteményt az osztályon 2 szekrényben helyezték el és a könyvtári teendőket főfoglalkozású dolgozó látta el.

A gyarapodás miatt az állomány hol ide, hol oda költözött, míg végül jelenlegi helyére került. Ez az 1891-ben fertőző betegek részére épített pavillon egyik kórterme lett, amikor annak funkciója megszűnt. Butorzatát az elmeosztály munkaterápiás betegek készítették.

A 2. világháború és a többszöri költözködés nem kímélte az állományt. Ennek ellenére egy-két régi, értékes kötet megmaradt. Többek között az 1828-ban kiadott, Bugát Pál által fordított: Az egészséges emberi test boncztudományának alapvonatai című mű 1. kötete.

Intézményünk városi kórház, potenciális olvasóink az orvostudomány szinte minden ágát képviselik. Ezen kívül 1983-tól oktató kórház is lett. Így könyvtárunk anyagát ennek érdekében próbáltuk és próbáljuk alakítani. De ez a törekvésünk - a kórház jellegénél fogva - csak részben valósulhat meg. A felmerülő igények maradéktalan kielégítése érdekében más könyvtárakkal működünk együtt.

Állományunk 1984. december 31-én

5300 kötet könyv,

2868 " bekötött folyóirat és

1476 címleírási egység /CE/ egyéb dokumentumból állt.

Ez utóbbiból 934 CE olyan folyóirat vagy könyvrészlet másolata /fotó, xerox stb./, mely könyvtárunkban nem volt meg.

542 CE pedig fordítás, melynek nagy részét az OIK-től szereztük be.

Anyagunkban a magyaron kívül német, angol és orosz nyelvű munkák találhatók a fenti sorrend szerinti megoszlásban.

Az állományt szerzői, tárgyszó-, szak-, sorozati, folyóirat- és személyi katalógus tárja fel. Külön katalógus foglalja magában csekély helytörténeti anyagunkat, és a Bugátról illetve az általa írt művek bibliográfiáját.

A 30-as szakrendszerű katalógust már csak raktári jelzetként használjuk.

Az egyéb dokumentumok egyelőre numerikusan vannak nyilvántartva, de folyik a tárgyszó-katalógusba való beépítésük.

A katalóguscédulák 1983-tól az új szabványnak felelnek meg.

A könyvtár nyitvatartása a helyi igénynek megfelelően alakult, mert a többi munkanapoktól eltérően kedden 10 órától 18 óráig várjuk az olvasókat.

A helyben olvasás biztosítva van, ezt az elmúlt évben a 896 látogató közül 610-en vették igénybe.

A kölcsönzött dokumentumok száma 1895 könyvtári egység volt.

Más könyvtártól 252 CE jutott el hozzánk, mi 154-et küldtünk.

1983-ban a 42 nem rubel elszámolású külföldi folyóirat közül 13 féléttől "váltunk meg". Jelenleg 56 féle külföldi és 50 féle magyar folyóiratot járattunk.

Az Északmagyarországi Régió összehangolt folyóiratrendelése biztosítja, hogy olvasóink kedvenc lapjukat mindig átnézhessek. Miskolc, Eger, valamint a régió több könyvtára segítségével rendszeres kölcsönzéssel 16 féle folyóirathoz jutunk. Mi 14 félért küldünk.

Nagy gondunk az állomány gyarapodása, melynek ideiglenes megoldására az év elején egy raktárat kapunk, 50 fm-nyi hellyel. A végleges megoldást a kórház régi gondokat orvosló rekonstrukciója ígéri, mely az elmúlt évek legnagyobb beruházása a városban.

IRODALOM

1. DEZSÉRI BAHÓ László: A gyöngyösi Alapítványi Közkórház története /1838-1938/. - Gyöngyös: Alapítványi Közkórház, 1938. - 199 p.
2. ETHEI SEBŐK László: Gyöngyös és vidéke története. - Gyöngyös : Herzog ny., 1880. - VIII, 302 p.
3. BATÁRI Gyula : Orvosi és egészségügyi folyóiratok Magyarországon a 19. század hatvanas éveiben. = Orv. Könyvtáros, 1979, 19, 3, 314-318.
4. A Gyöngyösi Alapítványi Közkórház alapszabályai és házi rendje. - Gyöngyös : Herzog ny., 1905. - 95 p.

The medical library of the "Bugát Pál" Hospital in Gyöngyös.

- Katalin TÓTH -

Gyöngyös is a little town in one of the Eastern counties of Hungary, nevertheless, she has a remarkable past. In 1334, King Charles Robert advanced the settlement to a municipal rank. The first hospital was founded during the liberation-war of Rákóczi - not for civil persons but for Kuruts soldiers. In 1761 the town made a hospital built but it was used rather by aged people than by sick patients.

During the 1836 cholera epidemic, István Horner /Vezekényi/ collected private donations and in 1838 he founded a sanatorium with 6 beds. 70 years later, 1409 patients were cured here on 650 beds. At the beginning of the hospital's activity, physicians applied willingly homoeopathy.

Based mainly on private collections, the library was founded in the thirties, the starting holdings consisted of 400 volumes. 7 Hungarian and 3 German periodicals were subscribed. The holdings developed slowly, in the last two decades it developed according to plans. In 1984 it reached 9644 volumes /5330 books, 2868/binded/ periodicals, 1476 copies and translations etc./. The holdings are registered in catalogues according to authors, subject headings, and special catalogues, but they have serial publications and periodical catalogues as well.

The opening hours of the library meet the demands of the local hospital. There were 896 visitors, 1895 documents were asked, special interest is shown for 56 foreign - and 50 Hungarian periodicals. The concerted orders of the Medical Library Region of Northern Hungary and the circulation of the periodicals guarantees that everybody can get whatever he needs /they get regularly 16 periodicals from the network and 14 of them are circulated/.

Каталин Тот:

Медицинская библиотека Больницы имени
Бугата Пала в г. Дьёндьёш

Городок Дьёндьёш находится в одной из восточных областей Венгрии, но бывшее города славное; звание города присвоил ему в 1334 году король Роберт. Первая больница была основана во время освободительной войны под руководством Ракоци, не для гражданских лиц, а для куруцов. В 1961 году городом была построена больница, которой пользовались вместо больных скорее старые люди.

Во время холерной эпидемии в 1836 году Иштван Хорнер /Везекени/ собирал частные дарения и в 1838 году создал лечебное учреждение на 6 койках, спустя 70 лет на 650 койках лечили 1409 больных в больнице. Вначале врачи часто прибегали к гомеопатии.

В 1930-ые годы были заложены основы библиотеки, прежде всего из частных дарений, с начальным фондом, состоявшим из 400 томов. Выписали на 7 венгерских и 3 немецких журналов. Фонд медленно развивался, в последние два десятилетия уже планомерно и к 1984 достиг 9644 библиотечных единиц /5300 книг, 2868 переплетенных журналов, 1476 копий и переводов, и т.п./. Фонд перерабатывается в виде авторского, предметного каталога, но имеют и серийный и журнальный каталог.

Учет библиотеки соответствует местным больничным требованиям. Количество посетителей было 896, выданных документов 1895, особенно большой интерес отмечался в отношении 56 разных зарубежных и 50 разных венгерских журналов. Согласованные заказы и циркулирование журналов в Северновенгерском районе медицинских библиотек обеспечивает снабжение всех читателей необходимыми для них документами /регулярно получают 16 журналов из сети и регулярно рассылают 14/.

XX

R e f e r á l ó ü l é s e i n k a n y a g á b ó l

XX

Könyvtártechnikai munkálatok számítógépesítése az orvostudo-
mányi könyvtárakban

Mottó:

"Automation is dynamic it does not let
one enjoy the status quo, but instead
presents a challenge to find a better
way."

/ Grefsheim /¹

/ A gépesítés dinamikus folyamat, nem en-
gedi rögzülni a status quo-t, hanem foly-
tonosan az új, a jobb út keresésére ösz-
tönöz./

Recherche, on-line keresés, gépi irodalomkutató - ezek a fo-
galmak jutnak eszünkbe, ha a számítógép orvosi könyvtári alkalmazá-
sáról beszélünk. Akadnak azonban a könyvtárhoz kapcsolódó jóval pró-
zaibb, mégis a mindennapi gyakorlatban állandóan visszatérő, rutin
feladatok, melyek számítógépes megoldásáról nem divat, nem vált
megszokássá publikálni. Az elmúlt öt év ilyen irányu, idegennyelvű
szakirodalmát áttekintve, alig tíz - azaz évente mindössze két -
közlés nyomára bukkantunk. Referátumunk a bennük tárgyalt következ-
ő mostohán bánt témákkal kíván foglalkozni:

- 1/ Állománygyarapítás elemzése számítógéppel
- 2/ Könyvtárközi kölcsönzés statisztikája komputeren
- 3/ A mikrokomputer alkalmazási területei orvosi könyvtárakban
- 4/ Számítógépes oktatóanyagok az orvostudományi könyvtárakban.

Az egyes alkalmazási területek ismertetésére - a referált cikkek nyomán - Egyesült Államokbeli vezető orvosi könyvtárak élő tapasztalatai alapján kerül sor.

I. Állománygyarapítás elemzése számítógéppel

A könyvtári gyűjtemények értékelő elemzése nehezen kivitelezhető s éppen ezért ritkán végzett feladat, különösen nagy könyvtárak esetében. Az elemzéshez szükséges adatok összegyűjtését valamint a tekintélyes méretű gyűjtemények kiértékelését sokszor a megfelelő szakember, anyagi fedezet és idő hiányában meg sem kísérelték. Mióta azonban a könyvtári állomány nyilvántartása - azaz a katalógus - számítógépes formában is létezik, az állományelemzés könnyen megvalósíthatóvá vált. Komputer segítségével a könyvtárak naprakész információval szolgálnak gyűjteményük nagyságát és minőségét illetően, s így az állománygyarapítási politikát, a beszerzésre szánt összeget megalapozott döntésselőkészítés, nem pedig "szakmai intuíció" határozza meg.

A könyvtári állomány számítógépes elemzésére számos módszer alakult ki. Az utóbbi években főleg a kvantitatív elemzések kerültek túlsúlyba, különösen nagy könyvtárak esetében, de kvalitatív elemzések is láttak már napvilágot.

A National Library of Medicine /Bethesda, Maryland, USA/ számítógépes állománygyarapítás elemzési kísérlete, melyet 1978 nyarán hajtottak végre, jól példázza a nagy könyvtári méretekből adódó volumenű munka és a számítógép kínálta lehetőség közötti összhangot.

Becslések szerint a National Library of Medicine /NLM/ 1,5 millió kötetből álló gyűjteménnyel rendelkezik. Ez a mennyiség mindjárt magyarázatul is szolgált arra, miért vonatkoztak állományelemzést végezni 1965 - a CATLINE /Catalog - online/, a National Library of Medicine számítógépes katalógusának bevezetése előtt. Az 1978-ban végrehajtott állományelemzés 13 év állománygyarapítási politikájának és gyakorlatának eredményét és eredményességét igyekezett számba venni.

Az NLM gyűjtőkörébe tartozik a világon megjelenő valamennyi orvosi, orvos-biológiai monográfia, periodikában publikált közlemény, kuta-

tási anyag, az orvostudomány határterületeit illetően pedig a legfontosabb referenzs könyvek. A gyűjtőkör irányvonalait szem előtt tartandó, a könyvtár szerzeményező testületet - ha úgy tetszik - bizottságot hozott létre, mely sokirányú nyelvtudással, valamint az egyes diszciplínákban való jártassággal felvértezve hivatott selektáló munkát végezni, és az optimális beszerzésre javaslatot tenni.

Az állományelemzés során három kérdésre kerestek választ komputer segítségével:

- 1/ Változott-e, s ha igen, milyen irányban, az eredeti gyűjtőkör profilja?
- 2/ Az állomány nyelvi megoszlásában milyen szerepet játszik az angolszász országokban monopol angol nyelv, nem bomlott-e fel az egyensúly az egyéb vezető európai nyelvek rovására?
- 3/ Mennyi idő telik el a kiadványok megjelenési ideje és az impreszum adatok CATLINE adatbázisba való felvétele között?

Ehhez a kvantitatív elemzéshez a CATLINE rekordok szelektált mezőit használták fel: a hívó- azaz azonosítási számot, a nyelvre, megjelenési időre és az adatbázisba való felvétel dátumára vonatkozó adatokat. A szelektált mezők összesítésével speciális file-t, az on-line elérhető INQCAT file-t hozták létre. A mozaik szó utal a file funkciójára. "lekérdezni a CATLINE-ből".^X

A számítógépes adatelemzés és értékelés ez esetben a következő eredményeket hozta:

- 1/ A gyűjtőkör megoszlásában enyhén eltolódás volt megfigyelhető: a társ- és határterületi tudományokhoz kapcsolódó munkák száma mérsékelten csökkenő tendenciát mutatott.
- 2/ Az angol nyelv - főleg 1969-től kezdődően - egyre inkább prioritást nyert az idegennyelvű dokumentumokkal szemben. Becslések szerint ez az irányvonal az elkövetkező években várhatóan tovább erősödik.
- 3/ Míg az 1968-at közvetlenül követő évekre a retrospektív katalogizálás és adatfelvétel volt jellemző /az átfutási idő itt meghaladta a két évet/, 1972-től már általánossá vált a dokumentumok tárgyévben vagy esetleg egy éves késéssel történő feldolgozása.

X /Angolul "to inquire" = kérdezni, érdeklődni/

A National Library of Medicine sikeres komputeres állományelemzési kísérletét rendszeres időközökben meg kívánja ismételni, hogy az állománygyarapodást dinamizmusában is eredménnyel vizsgálhassa.

II. Könyvtárközi kölcsönzés statisztikája komputeren

A State University of New York /Buffalo/ orvostudományi könyvtára, a Health Sciences Library /HSL/ regionális központ lévén New York Állam nyolc nyugati körzetének mintegy 12 ezer egészségügyi szakemberét látja el könyvtárközi kölcsönzéssel. Így a HSL évente megközelítőleg 30 ezer könyvtárközi kérésnek tesz eleget. Ennek során számos könyvtárközi kölcsönzést bonyolító hálózattal kerül kapcsolatba és kooperál.

A különböző hálózatok mind más és más kölcsönzési formanyomtatványt bocsátanak ki a legkülönbözőbb, statisztikai célt szolgáló kategóriákkal. Ha ehhez figyelembe vesszük azt, hogy maga a HSL is külön - a saját céljaira fenntartott - nyomtatvánnyal rendelkezik, valamint azt a tényt, hogy 1974 előtt a könyvtárközi kölcsönzés statisztikáját a könyvtár munkatársai manuális módon végezték, akkor érthető, hogy a kimutatások zöme pontatlan, aránytalanul időigényes, és sokszor ellentmondásos eredményű volt.

A problémák tetőpontján a könyvtár vezetősége a könyvtárközi kölcsönzés statisztikai összeállításainak automatizálása mellett döntött. Így 1974 tavasza óta a Health Sciences Library-ben a COCTAILS rendszer / Chelle O'Connell's Totally Automated Interlibrary Loan Statistics = Chelle O'Connell-féle teljesen automatizált könyvtárközi kölcsönzési statisztika / működik; számítógépes háttere a CYBER 173-típusu komputer.

Az előkészítő munkálatok során a könyvtárközi kölcsönzést végző munkatársakat felkérték arra, hogy gyűjtsék össze a statisztikai elemzéshez szükséges legfontosabb adatalemeket. A felvételre kerülő adatok számát nyolcvanban maximálták, és valamennyi adatalemhez numerikus kódot rendeltek. Körültekintő előkészítés után kidolgozták a könyvtárközi kölcsönzés nyomtatványának gépi feldolgozásra szánt optimális formátumát. Ezt a változatot használják jelenleg is minden egyes kérés esetében tekintet nélkül arra, hogy teljesíteni tudták-e vagy sem.

A kéreklapok alapján komputer segítségével havonta illetve évenként statisztikai kimutatás készíthető a kölcsönbeadott vagy kölcsönzött dokumentumokról. Lehívhatóvá vált a kölcsönzések száma, a teljesíthetőség foka, a kölcsönzött dokumentumok típus szerinti megoszlása, fénymásolatok esetén a másolt oldalak száma stb.

A COCTAILS rendszer segítségével tehát ily módon gyors és precíz statisztika készíthető, amely nemcsak archiv célokat szolgálhat. A leggyakrabban kölcsönzött folyóiratok listája kiindulópontja lehet a következő évi folyóiratrendelések kialakításának is.

III. A mikrokomputer alkalmazási területei orvosi könyvtárakban

A mikrokomputerek kifinomult és rugalmas voltuknál fogva a könyvtári funkciók széles skálájánál alkalmazhatók. Különösen jól használhatók kis- és közepes nagyságú könyvtárak esetében, mivel költségkihatásuk mérsékelt /a hardware beruházás teljes költsége mindössze 2,300 S /. A Northwestern University orvosi könyvtára /Medical Library of Northwestern University, Chicago, Illinois/ 1980-ban mikrokomputert vásárolt azzal a céllal, hogy különböző /könyvtári/ területeken alkalmazza - kezdve a számítógépes oktatóanyagokkal egészen a gépi irodalomkutatásig. A Northwestern University orvosi könyvtárának tapasztalatait a mikrokomputer alkalmazása terén érdemes ismertetni, hiszen tanulsággal szolgálhatnak más intézmények számára is.

A programhoz az Apple II mikrokomputer Bell és Howell-féle verzióját használták. A berendezést a könyvtár "Tanulmányi Segédletek Központjában" /Learning Resources Center/ helyezték el, de a hardware szükség szerint bárhová könnyűszerrel áttelepíthető.

A rendszer fő feladatául számítógépes oktatóanyagok működtetését tűzte ki. A software-k jelentős részét a Milliken Corporation szolgáltatta. Az egészségügy területén ez a cég bocsátja ki a legtöbb software anyagot /jelenleg 65 téma közül választhatnak a vásárlók/. Valamennyi program az orvosok folyamatos továbbképzését célozza, azonban színvonaluk meglehetősen nagy szórást mutat. Az oktatóanyagok időtartama egységesen 45 perc, felhasználói körük orvos-oktatókat, végzett szakembereket, valamint orvostanhallgatókat foglal magába.

/Az oktatói segédletek színvonalbeli differenciája valószínűleg a felhasználói kör ezen megoszlását követi./

További software-forrást szolgáltat a Medi-Sim Company, melynél jelenleg 50 téma rendelhető meg. Ezek többsége a légúti megbetegedések terápiás és ápolási kérdéseivel foglalkozik. A kereskedelmi forgalomban elérhető anyagok felhasználásán túlmutatóan a könyvtár kezdetektől fogva törekedett önálló oktatóanyagok kidolgozására és kibocsátására is. Ami a technikai megoldást illeti, az Apple-rendszer terminálja video display-vel rendelkezik. Televíziókészülékhez csatlakoztatva a számítógép 30-40 ember számára szolgáltat élvezhető képet. Ezzel a megoldással el lehet kerülni a tolongást a terminál körül.

A Northwestern University orvosi könyvtára a mikrokomputert további célok szolgálatába is kívánja állítani. Szövegfeldolgozó software csomagok segítségével felgyorsítható a levelezés és egyéb adminisztratív teendők egész sora /pl. a könyvtár havi gyarapodási jegyzékeinek postázása, olvasói propaganda stb./ Az Apple-rendszert a későbbiekben fel lehet használni a könyvtár saját adatbázisainak kialakítására is. A vezetőség elsősorban a katalógusrendszer, a régi és ritka könyvek gyűjteménye valamint a diagnózistémény nyilvántartásának automatizálását tervezi.

A mikrokomputerrel szerzett több mint egy éves tapasztalatok alapján az alábbi következtetésekre jutottak:

- 1/ Az első és legfontosabb konklúzió, hogy a beruházás létjogosultságát a gyakorlat a legmesszebbmennyig igazolta.
- 2/ Az oktatóanyagok számítógép segítségével történő használata új - vonzó és effektív - tanulási módszer kialakítását tette lehetővé.
- 3/ Ismét bebizonyosodott, hogy a könyvtár alkalmas hely az információ tárolására, és különböző formátumokra való alakítására.
- 4/ Bizonyos könyvtári funkciók ellátását - mint pl. bevezetés a könyvtárhasználatba - hatékonyan segítette a számítógép, és kiállítás mutatkozik a szövegfeldolgozás új lehetőségeinek, valamint egyéb előremutató alkalmazási területek kidolgozására is.

IV. Számítógépes oktatóanyagok az orvostudományi könyvtárakban - kísérleti tapasztalatok

A számítógépes oktatóanyagok könyvtárban való elhelyezésével kapcsolatos pozitív tapasztalatait adta közre nemrégiben az University of Nebraska Medical Center könyvtára is. 1977-78-ban kísérleti programot indítottak, amely azt volt hivatott megvizsgálni, milyen mértékben vették igénybe a könyvtárhasználók /főleg egyetemi hallgatók és gyakorló orvosok/ az új szolgáltatást.

A könyvtárat több szempont is motiválta a felmérésben: egyrészt érdemesnek találták vizsgálat tárgyává tenni a számítógépes oktatóanyagok, mint új típusú információhordozók megjelenését és integrációját a könyvtárba, másrészt bizonyítani kívánták, hogy a könyvtár mint ilyen szempontból semleges környezet - alkalmas hely a komputer kezelésével kapcsolatos alapismeretek elsajátítására az oktatóanyagok használata kapcsán.

A könyvtárhasználók véleményét kérdőíves módszerrel összegezték, és a következő eredményre jutottak:

- 1/ A megkérdezettek 98%-a helyesnek találta, hogy a számítógépes oktatóanyagokat a könyvtárba telepítették.
- 2/ 83 % további terminálok elhelyezését látná kívánatosnak a könyvtárban.
- 3/ 91 % fejezte ki óhaját, hogy a komputeres oktatóanyagok permanensen a könyvtári szolgáltatások részét képezzék.
- 4/ 95 % segítőkésznek ítélte a könyvtári személyzet attitűdjét a terminálhasználatba való bevezetést illetően.
- 5/ A megkérdezett orvostanhallgatók 100 %-a/1/ fogadná örömmel, ha a tantervben szerepelnének a könyvtárban fellelhető komputeres oktatóanyagok.

A magas százalékos arányok önmagukért beszélnek, és rávilágítanak a különböző profilu, de egyaránt információt szétsugárzó intézmények integrációs folyamatára, így az orvosi egyetemek és a kebelükben működő orvostudományi könyvtárak fúziójára, immár egy új technikai eszköz - a komputer révén.

Az ismertetés során minden esetben nyomon követhettük a komputer orvosi könyvtári alkalmazásával kapcsolatos tárgyi feltételek alakulását, azok ösztönző és hátráltató szerepét. Nem hagyható figyelmen kívül azonban az a tény sem, hogy a számítógép sikeres alkalmazásához nemcsak megfelelő hardware-re és software-re van szükség, hanem a terminológiába eddig még be nem vezetett "peopleware"-re - azaz a komputerrel értő módon bándó, szemléletben rugalmas gondolkodó informatikus - szakember gárdára is.

Ref: Zimányi Katalin

Irodalom

- 1./ Craig, D.F. et al.
Analysis of collection development at the National Library of Medicine.
= Bull. Med. Libr. Assoc., 1980 Apr; 68/2/ : 197-206.
- 2./ Elson, M. et al.
AACR 2 implementation at the Gustave L. and Janet W. Levy Library of the Mount Sinai Medical Center, Inc.
= Bull. Med. Libr. Assoc., 1982. Jul; 70/3/ : 328-31.
- 3./ Grefsheim, S.F. et al.
Automation of internal library operations in academic health sciences libraries: a state of the art report.
= Bull. Med. Libr. Assoc., 1982 Apr; 70/2/: 191-200.
- 4./ Kaplan, B.
"Peopleware" and medical informatics /news/.
= JAMA, 1983 Feb 4; 249/5/: 574-6.
- 5./ Melhorn, J.M. et al.
Current attitudes of medical personnel toward computers.
= Comput. Biomed. Res., 1979 Aug. 12/4/: 327-34.
- 6./ Merrick, N.P. et al.
Computer-assisted instruction in a health sciences library: an experimental project.
= Bull. Med. Libr. Assoc., 1981 Jan; 69/1/: 21-5.

- 7./ O'Connell, M.D. et al.
SOCTAILS: automated interlibrary loan statistics at health sciences library, SUNYAB.
= Bull. Med. Libr. Assoc., 65/2/:250-4, Apr 77.
- 8./ Singer, J. et al.
Physician attitudes toward applications of computer data base systems.
= JAMA, 1983 March 25; 249/12/:1610-4.
- 9./ Taweya, e.W.
Public service applications of a microcomputer in a medical library.
= Bull. Med. Libr. Assoc., 1982 Jul; 70/3/:321-2.

A mikrofényképezés története

A fényképezés feltalálásával egyidőben már felmerült a mikrofényképezés gondolata.

1839-ben jelentik be Franciaországban a Tudományos Akadémián Daguerre találmányát - a fémlemezen való fényképezést. Ekkor merül fel először a mikrofényképezés gondolata s nagy jelentőséget, jövőt jósoltak az eljárásnak. Még ebben az évben John Benjamin Dancer manchesteri optikus 1:60 kicsinyítésű felvételeket készít, amelyeket mikroszkóppal lehet olvasni. Először fémlemezre, később kollodium rétegű üveglapra dolgozta ki felvételeit, amelyeket például gyűrűbe, kulcsba helyezett el. Később egyre többen sajátították el a mikrofényképezés technikáját. A "Notes and Queries" c. londoni lap 1853 májusában javaslatokat közöl a mikrofényképezés könyvtári alkalmazására.

A "Photographical Journal" kiadója, Diamond XV, sz-i. kéziratokról készít mikrofelvevételeket 1854-ben. Scott Acher szabadalma 1855-ben továbblépést jelent a mikrofilmezés történetében, lehetővé teszi a kollodiumos réteg lehúzását az üvegrétegről.

A mikrofényképezési eljárások 1857-től kezdve kezdenek közismertté válni, amikor az Encyclopedia Britannica 8. kiadása, valamint Sutton; Dictionary of Photography c. könyvének első kiadása ismerteti azokat.

Párizsban René Dagron szerezte meg a világ első mikrofilm szabadalmát /1859. június 21, NF 23 115/. Ez a szabadalom a mikrofilm nézőre vonatkozott, ezeket egy-egy mikrofelvétellel együtt ékszerbe lehetett foglalni, s keresett iparcikké váltak. Az 1959-es párizsi világkiállításon be is mutatta fotószalonjait. Az 1862-es londoni világkiállításon is részt vett, majd nyilvánosságra hozta szabadalmát. Ezt tekintjük az első mikrofilm-kézikönyvnek. Simpson 1865-ben könyvek kiadására javasolja a mikrofilmet; 1866-ban egy bibliát is kiadnak ilyen formában.

Az 1870-es francia-porosz háborúban jut a mikrofilm jelentős szerephez, amikor a poroszok körülférták Párizst, a franciák a postagalam-

bokkal mikrofilmen próbáltak minél több hirt továbbítani. Ezután 1900-ig a mikrofilmtechnika feledésbe merült.

Az 1900-as évek elején a fényérzékeny anyagok gyártása nagy fejlődésen ment keresztül. Ekkor kezdték újra használni a mikrofilmeket a könyvtárakban és a levéltárakban. Az első világháború alatt ismét hadászati célt szolgált.

A modern mikrofilm-technika bevezetése a Leitz cég Leica fényképezőgépeinek elterjedésétől /1925-től/ datálódik. Ezek a gépek adták az ötletet a modern, nagyteljesítményű mikrofilmfelvevőgépek tervezésére.

Amerikában az Eastman Kodak cég, Európában a Karl Zeiss művek jártak az élen a speciális mikrofilmfelvevőgépek előállításában. 1928-ban az Eastman Kodak gyár készítette el az első mikrofilmfelvevőgépet. Ekkor már egyre jobb feloldóképességű és szemcsészettségű filmeket állítanak elő s ezek elősegítik a mikrofilm terjedését. A felvevőgépek, a leolvasók és visszanyagítók gyors fejlődése és terjedése következtében 1960-tól egyre több intézmény alkalmazza a mikrofilmet dokumentumok tárolására és terjesztésére.

Napjainkban már nem egyszerűen mikrofilmtechnikáról beszélünk, hanem ennek egy kibővített korszerűbb változatáról, a mikropublikációról.

Mi a különbség e két fogalom között? A mikrofilmtechnika a már megjelent dokumentumok kicsinyítési eljárását foglalja magában, míg a mikropublikáció lényege az, hogy a kiadványok rögtön mikroformátumban jelennek meg, nyomtatott változat nélkül, esetleg a nyomtatott változat előtt, vagy azzal párhuzamosan.

A mikropublikációs tevékenység alkalmazási lehetőségei

1. Olyan szakfolyóiratokat helyettesíthet, amelyeknek nyomdai előállítása nagyon költséges.
2. Értékes, nagyterjedelmű műveket helyettesíthet, amelyeknek nyomdai előállítása nehézségekben ütközik.
3. Négy-öt példányban előállított dokumentumokat, /kutatási jelentéseket, disszertációkat/ helyettesíthet, amelyek viszonylag csekély érdeklődésre tartanak számot.

4. Lehetővé válik olyan, a könyvpiacra keresett művek "utánnyomása", amelyeknek nyomdai úton való előállításuk költséges lenne.
5. Főiskolai, egyetemi jegyzetek kiadása abban az esetben is gazdaságos, ha a hallgatókat olvasókönyvvel kell ellátni.

A hazai mikropublikációs tevékenység társadalmi, gazdasági háttere:

Csak akkor van a mikropublikációs tevékenységnek létjogosultsága, ha:

- valós igényt elégít ki,
- ha olyan anyagot lehet így kiadni, amit hagyományos módon nem lehetséges,
- vagy ha a hagyományos módon kiadottnál lényegesen olcsóbb ez a megoldás.

Mik a társadalmi igények a hazai kiadással szemben?

A kiadók a nagy példányszámu, sokakat érdeklő könyveket, folyóiratokat részesítik előnyben. A kisebb példányszámu, teljes áron eladhatatlan, szűk olvasóréteget érdeklő monográfiákat, szaklapokat az állam dotálja. Így a kiadási tevékenységben megjelent "hézagok" nyújtanak lehetőséget a mikropublikációs tevékenység megindulásához.

Igények és ellentmondások a hazai könyv- és folyóirat kiadással kapcsolatban

Igények vannak a műszaki és humán tudományok terén az álláspontok szabad kifejtésére, minden nézet megismerésére. Ennek alapvető feltétele, hogy e nézetek publikussá válhassanak. A másik oldalon viszont erős szelekció érvényesül a költségek emelkedése miatt.

Ezzel együtt az állami hozzájárulás mértéke nem növelhető, sőt azt csökkenteni kell. A terjedelemtövelésnek anyagiakon kívül a személyi és a technikai feltételei is hiányoznak, pedig gazdasági téren is nagy jelentősége van a gyorsan elkészülő és könnyen hozzáférhető információhordozóknak. Gondoljunk például a gyártmánykatalógus hiá-

nyában elszalasztott üzletre vagy a jelentős műszaki találmányokra, amelyek, ha nem kapnak kellő időben nyilvánosságot, nem tudnak megvalósulni, így a prioritást más, külföldi cégek szerzik meg.

Levonva a következtetést az előzőekből: nem várható el egy embertől, vagy szűk körű testülettől, hogy minden eléje kerülő téma lényegét, társadalmi és gazdasági jelentőségét pillanatnyilag és prognosztizálva helyesen ítéljen meg. Erre sokkal inkább a társadalom egésze lenne illetékes. Ez pedig a szerzők véleménye szerint a művek szelekció nélküli kiadásával lenne megoldható.

Kiadási tevékenységünkben is alapvető változás várható az eddigiekkel szemben, az olvasói érdeklődés differenciálódik, ezért az egy-egy könyvre jutó érdeklődés csökken, így a "kevés könyv nagy példányszámban" helyett, most a " sokféle könyv kis példányszámban" tendenciának kell érvényesülnie.

Itt viszont szintén megvan az ellentmondás, hiszen kiadóink még állami támogatással sem tudnak elfogadható áron megjelentetni sorozatosan 200-500 példányban könyveket.

Az előzőekben felsoroltak szerint vannak olyan valós társadalmi igények, amelyekről a kiadók sem tudnak, vagy amelyeket nem akarnak kielégíteni. Ezen igények kielégítésében lehet versenyképes a mikro-publikáció.

Ezek után vizsgáljuk meg a mikropublikációs tevékenység feltételrendszerét.

Mire van szükség a megjelentetéshez?

Ez mennyiben áll rendelkezésre?

A mikropublikációs tevékenység feltételrendszere:

- Gazdaságosság - azonos szintű, vagy jobb szolgáltatást nyújtson, azonos, de inkább kisebb anyagi ráfordítással.

Ennek az elvárásnak a mikrokiadvány tökéletesen megfelel, amennyiben egy hagyományos technikával készülő 200 oldalas kiadvány 6000 példányos megjelentetése jó minőségű kivitelben példányonként számítva 145,-R-ba kerül. A szerkesztés, szedés kinyomtatás időszükséglete 7-8 hónap. A kézirat összeállítása is legalább 4-5 hónap, így az olvasó az információhoz egy év késéssel juthat hozzá.

Ugyanezen kiadvány négy darab A/6-os méretű mikrofilmlapon elfér. A jó minőségű kézirat leadása után két héten belül / ha kell, hamarabb is/ 24000 mikrofilmlap elkészíthető.

A felmerülő költségek:

4 db mikrofilm-alaplap /negatív/ elkészítése	400,-R
ezekről 4 diazó másolat /-1 kötet készítése/	80,-R
Tehát az "egy kötetre" önköltség: $80 + \frac{400}{6000} =$	80,07 R

Ez arra mutat, hogy a mikropublikációs eljárás nagy példányszám esetén is versenyképes és legalább tizedére rövidíti a kiadási időt.

- Jogi szabályozás - /szerzői, kiadói jog stb./

A kiadás jogi feltételei a hordozótól függetlenek. Ha ezt a tényét Kiadói Főigazgatóság és a Legfelsőbb Bíróság elvi döntése elismeri, semmi jogi akadálya nincs a mikropublikációs kiadásnak.

- Az előállítás technikája

- A használat technikája

- Az előállítás és a használat szellemi előfeltételei
/szerkesztés, lektorálás, terjesztés/

A kiadvány elkészítésének technikai feltételei ma már nálunk is megvannak, a kapacitás bővítésének nincs akadálya, az ehhez szükséges import anyag többletet fedezni lehet a papirimport csökkentésével. A kiadvány használatának alapvető technikai feltétele a meglévő olvasókészülék beszerzése /ára: 10 000-100 000,-R között van/.

A mikropublikációs tevékenység már most megindulhatna kísérleti jelleggel az alábbi három területen:

Konferenciák, ankétok, rendezvények előadásainak és vitaanyagainak kiadása. /Évente több száz ilyen rendezvény van az országban./

Ezek anyagát vagy ki sem adják, vagy csak igen kis példányszámban. Pl. a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság 15 000 tagot számol, 1000 jogi tagot, vállalatot. Évente rendszeresen szervez ankétokat, konferenciákat, szemináriumokat, továbbképzést. Ezek anyaga nem válik közismertté, jóformán csak a résztvevők értesülnek az elhangzottakról, pedig ezek az előadások sokkal szélesebb körű érdek-

lődésre tarthatnának számot. A fentiekből következik, hogy az SZVT-re mint potenciális felhasználóra lehetne számítani.

Mikropublikációs folyóirat megindítása.

A szerzők példaként a MTESZ-t hozzák fel. Az eddigi mintegy 70 szakmai lap összterjedelme elégtelen. Lehetőséget kellene adni;

- értékes, eredeti, de kevés embert érdeklő cikkek,
- tapasztalt szerzők terjedelmesebb tanulmányai,
- nagyobb kört érdeklő közlemények,
- tapasztalatlanabb szerzők kezdő írásainak kiadására.

E közlemények megjelentetésére többlépcsős megoldás lenne a célra vezető. Legelőször a MTESZ lapok szerkesztőségéhez benyújtott kéziratokat elbírálnák aszerint, hogy profilba tartozó cikkekről van-e szó vagy sem. Ha igen, akkor általános érdeklődésre vagy speciális érdeklődésre tarthat-e számot.

A profilba vágó kéziratokat még olyan szempontból is csoportosíthatják, hogy vajon a lapban megjelentetendő közlemények, a lapal párhuzamos mikropublikációs sorozatban megjelentetendő közlemények, a szerző vagy munkahelye saját költségén megjelentetendő közlemények legyenek-e, végül azok a kéziratok következnek, melyek sem a lapban, sem a mikropublikációs sorozatban nem jelenhetnek meg. A visszautasított kézirat szerzőjének pedig lehetősége lenne egy "saját kiadás" jelzésű mikropublikációs sorozatban saját költségén megjelentetnie művét, ha nem esik közlési tilalom alá.

Anyag- és alkatrészkatalógusok

A termékeinkkel való gazdálkodásban komoly, régi és sok pénzbe kerülő hiányosság, hogy nem rendelkezünk friss katalógussal. Emiatt a termelők képtelenek követni a piaci helyzetet. Olyan alkatrészeket terveznek be, amelyek már nem, vagy még nem kaphatók, vagy amelyeknél olcsóbbak, korszerűbbek is léteznek.

A hirádatéchnika területén pl. több száz cég szinte naponta hoz piacra újabb termékeket; ezen a területen az egy évvel ezelőtt előállított katalógus értéktelen, de nincs más, sok egyéb szakterületen pedig még ez sincs.

A mikroformátumu kiadvány kínálkozik e probléma gyors és olcsó megoldására. Akár folyamatosan is lehet küldeni a pótlapokat a megrendelőknek, valahányszor 60 gépelt oldalnyi új adat összejön.

Az új kiadás új formátuma csökkentené a reprezentációs költségeket is /nem kellene színes borító, díszes nyomás, krómpapír/, s tetemesen csökkenne az átfutási idő is.

Az alkatrészkatalógusok mikroformátumban való megjelentetése egyetlen nap alatt is kifizetődővé tenné egy 10 000 R-ot érő olvasóberendezés árát a felhasználónak, gyorsan és általánosan elterjeszthetné az olvasóberendezések használatát, ami így megteremthetné a többi mikrokiadvány használatának technikai előfeltételét is.

Javaslat a hazai mikropublikációs tevékenység megszervezésére:

Erre egy egységes rendszer lenne a megfelelőbb, melynek neve:

M I C R O D A T A H U N G A R I C A lenne.
/MH/

Ez a rendszer nemcsak a MTESZ, hanem egyidejűleg más igények kielégítésére is alkalmas lenne.

Felépítésének főbb jellemzői:

- a MH kiadványrendszer rugalmas keret, amely tetszés szerinti sorozatot tartalmaz,
- az egyes sorozatokban megjelenő monográfiákat, cikkeket el kell látni szabályos bibliográfiai jelzetekkel,
- a kiadás alapjául szolgáló primer dokumentum a szerző által készített, ellenőrzött, aláírt, előírás szerinti gépelt szöveg. A szöveg minden helyesírási hibájáért, szakmai tévedéséért a szerző felel.
- a MH kiadási munkáját a főszerkesztőség irányítja,
- a főszerkesztő a kiadó megbízottja.

A főszerkesztőség feladata:

- a főszerkesztő féléves beszámolóit értékeli,
- állást foglal a sorozatok megszüntetésével, újabb sorozatok indításával kapcsolatban,
- a sorozatszerkesztőségek munkájának metodikai irányítása,
- a MH évi programjának, fejlesztési feladatainak kidolgozása,
- a MH technikai kivitelezése és fejlesztése.

A főszerkesztőség nem felel a MH keretében megjelent szövegek tartalmáért.

A MH kiadási munkáit a sorozatszerkesztőségek végzik, a sorozatszerkesztőségek főszerkesztőit, akik a felelős szerkesztők, a sorozatok megrendelői jelölik ki, ugyanigy a szerkesztőségek többi tagját is, kivéve a technikai szerkesztőket.

A MH Kiadványrendszer további alkalmazási lehetősége a COM /Computer Output on Microfilm/ bevezetése.

A nagytömegű, folyamatosan bővülő, változó adatokat tartalmazó sorozati kiadványok /pl. a MNB/ számítógépen készülnek. Ezek megjelentetése mikropublikációkon feltétlenül előnyös lenne. Többek között kényszeritené a felhasználó könyvtárakat az olvasóberendezések beszerzésére. Másrészt az ilyen kiadványt COM berendezésen lehetne előállítani. A COM technika bevezetése nagymennyiségű nyomdai kapacitást szabadítana fel, amennyiben egy szöveget már számítógépre vittek, parázlás azt nyomdai uton újra kiszedni. A COM technika alkalmazása megkezdődött hazánkban is, de ez nem csak a gyorsmásolások helyettesítésére alkalmas, hanem katalógusok, jegyzékek, nyilvántartások, konferenciajegyzőkönyvek készítésére is.

A COM lapok majdan a CIM /Computer Input on Microfilm/ technika bevezetése után inputként szolgálhatnak. Ilyen módon a számítógépek külső tárolóinak szerepét is betölthetik.

A mikropublikációs tevékenység elterjesztése a könyvtárak és egyéb dokumentációs intézmények számára több előnnyel is járna:

- enyhítené a kiadványok kis terjedelme miatt a raktári helyhiányt,
- a raktári dolgozók fizikai munkája könnyebb lenne,
- az állománygyarapítási keretből több dokumentum lenne megvásárolható, mint a hagyományos hordozókon megjelenők esetében,
- jelentősen megkönnyítené a könyvtárközi kölcsönzést, egyben csökkentené a postázás költségeit is.

Ref.: Berecz Katalin

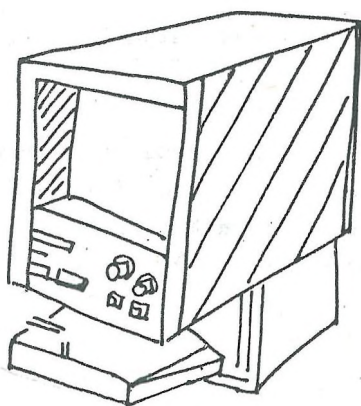
Irodalomjegyzék

Budai Tamás: A magyarországi mikropublikációs tevékenység problémáinak megközelítése. Tanulmány, Országos Széchényi Könyvtár, Budapest 1982, április 12.

Budai Tamás - Weiszburg János: A mikropublikációs tevékenység magyarországi lehetőségeiről. Könyvtári Figyelő, 1984, 30, 18-28.p.

Herzfeld Katalin: A mikrofilmezésről. Orvosi Könyvtáros, 1970, 10, 183-192.p.

Weiszburg János: A mikropublikációs tevékenység magyarországi megindításának lehetőségeiről. Tanulmány, Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 1982. november 29. 34 p.

XX

Orvostörténelem - orvosi
könyvtárosoknak

XX

A magyar orvosi sajtóreferálás a két világháború között

BATÁRI Gyula

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest

Mb. főigazgató: Havasi Zoltán

Az orvostudomány felgyorsuló fejlődésével egyidőben fokozódott az igény a magyar orvosi társadalom részéről, hogy a legfrissebb külföldi felfedezésekről, eredményekről és tapasztalatokról minél gyorsabban értesüljön lehetőleg saját anyanyelvén.

Általában ezt az érdeklődést igyekeztek kielégíteni a viszonylag szélesebb körökben elterjedt általános jellegű orvosi folyóiratok referáló rovatai, a több mint félévszázada megjelenő Orvosi Hetilap, a Gyógyászat, valamint a Magyar Orvosi Archivum, amely utóbbi a hazai irodalom cikkeit közvetítette. A trianoni szerződés után, Erdélyben is hasonló volt a helyzet, az ott megindult új gyógyászati folyóiratok vállalták magukra az idegennyelvű és a magyarországi orvosi szakirodalom ismertetését, referálását. E lapok megjelenésére első sorban azért volt szükség, mert a magyarországi orvosi szaksajtó termékei nem juthattak el Erdélybe, ^{1/} A Temesváron kiadott Orvosok Lapja /1920-1940/ alcíme szerint is "a gyakorló orvosoknak referál a gyógytudományok haladásáról", programjának megfelelően első sorban a külföldi orvosi szakfolyóiratok közleményeit referálta. ^{2/} Ugyancsak Temesváron jelent meg 1924-től 1940-ig a Praxis Medici; a lap bevezetőjében jelezte: "Az utódállamok magyarul is beszélő orvosainak... a világ irodalomnak, különösen a gyakorló orvost érdeklő részét referálja." ^{3/}

Az orvosoknak az első világháború utáni fokozódó igényei azt mutatják, hogy a hazai orvosi társadalomnak már ezekben az években szűk

sége lett volna egy központi dokumentációs szervre. Sajnos ilyen intézmény ebben a korszakban nem jött létre, helyette csak viszonylag rövid magánkezdeményezésekről tudunk beszámolni. Külön kell a figyelmet felhívni a korszak legjelentősebbnek minősíthető referáló kezdeményezésére, az Orvosi Praxis című időszak kiadványra, amely már kombinálta magában a referáló folyóiratok és a referátumok kartonformában történő szolgáltatásait, a lap önmagát "referáló kartoték szaklap"-nak minősítette. A kezdeményezés részletesebb ismertetésére még kitérünk.

A huszas évek közepétől a külföldi gyógytudományi irodalom iránt érdeklődő orvosok igényeit kívánta messzemenően kielégíteni a Schächter Dezső és Benedek László szerkesztésében Budapesten kiadott Orvostudományi Szemle /1926-1938/. A kiadvány bevezetőjében a következőket olvashatjuk a lap célkitűzéseiről: "... csupán külföldi lapok eredeti közleményeit referáló szaklapunk eddigelé nem volt, mondhatjuk minden magyar orvosi szaklap csak másodsorban közölt külföldi irodalmi szemelvényeket, s így az ismertetett anyag is kevés volt. A cél, hogy a külföldi irodalom mindig nagyobb-nagyobb anyagát ismertetjük olvasóinkkal és emellett lapunkat oly előfizetői árban adhassuk, mely valóban kivétel nélkül minden orvos számára lehetővé tegye annak megszerzését." A referátumok az itt felsoroltakhoz hasonló szakcsoportokba voltak besorolva:

kórtan- kórbonctan,
belgyógyászat,
tuberkulózis,
szülészet és nőgyógyászat,
bőr- és nemi betegségek stb.

A rovatokat a tudományágak szakértői szerkesztették, a referátumokat is természetesen orvosok készítették. Elsősorban a német nyelvű szakfolyóiratok anyagából dolgoztak. A lap megjelenésének feltehetően az 1938-as sajtótörvény vetett véget.

Egyre szűkebb szakágaknak szenteltek már külön folyóiratot Magyarországon, ezek az egészen speciális orvosi témákkal foglalkozó lapok is igyekeztek olvasóikat megismertetni a vonatkozó külföldi szakirodalommal, így például a dr. Kelen Béla szerkesztésében megjelenő Magyar Röntgen Közlöny /1926-1944/ is "...referálja a külföldi szaklapok minden fontosabb közleményét...."

A magyar orvosi kutatások, tapasztalatok külföldi ismertetésének a szempontjából végzett igen fontos munkát a Monatsschrift Ungarischer Mediziner /1927-1938/ azzal a tevékenységével, hogy a magyar orvosi szakfolyóiratok anyagát közölte német nyelvű tömörítvényekben. A szerkesztő dr. László Ernő János; olyan kiváló orvosok működtek közre a lap összeállításában mint dr. Nékám László, dr. Hüttl Hümér, dr. Gortvay György és dr. Benedek László. Rendszeresen közöltek a kiadványban kongresszusi tudósításokat, a hazai gyógyászati szakkönyvekről ismertetéseket és magyar orvosi lapszemlét.

Figyelemreméltó kezdeményezés volt a Magyar Kórház /1932-1944/ című folyóirat megindítása. A lap anyagának igen jelentős részét az Orvosegyesület előadó-üléseinek elhangzottak közzététele tette ki. Rendszeresen referálták a külföldi kórházügy érdekesebbnek minősített anyagát.

A hazai tuberkulózis elleni küzdelem irodalmát referálta a Tuberkulózis Elleni Küzdelem /1933-1944/ című lap, amelyben gyakorlatilag az összes magyar nyelven megjelent tbc tárgyú tanulmány, cikk rövid kivonata megtalálható.

Orvosi Praxis

A tárgyalt korszakban orvosi sajtóreferálási szempontból a legjelentősebb és legegységesebb kezdeményezés az Orvosi Praxis /1934-1938/ megindítása volt dr. Jakab László szerkesztésében. Alcíme szerint a kiadvány "Referáló-kartoték szaklap" volt. A bevezető szerint "célja: segíteni az orvosi szakirodalom egyre növekvő terjedelme és széttagoltsága folytán előállott nehézségen, amely úgy szólván lehetetlen né teszi, hogy a gyakorló orvos rendszeres áttekintést nyerjen az orvostudomány fejlődéséről. Az Orvosi Praxis az orvosi irodalom új értékeit referálja. Elsősorban kiválogatja azokat a dolgozatokat, amelyeket a gyakorló orvosnak megismernie fontos, hogy a tudomány haladásával lépést tartani tudjon. Az Orvosi Praxis a kartoték rendszer felhasználásával lehetővé teszi, hogy a megjelent cikkek lényege rendszeresen és állandóan rendelkezésre álljon. A referátumok szakcsoportok szerint külön-külön számozottak, a speciális konstrukció révén /törv.védve/ a gyűjtőborítékba mindenki által kényelmesen befűzhetők. Ilyenformán az Orvosi Praxis áttekinthető keresztmetszetét adja az egyes szakcsoportok tudományos és gyakorlati haladásának."

A külföldi és hazai orvosi szakirodalomból készített referátumok perforált kartonokon jelentek meg /sokszor a karton mindkét oldalán/, a folyóiratba befűzött kartonokat az előfizetőnek magának kellett széttépnie és elhelyezni a kiadó által megküldött szakcsoportok szerinti borítékokba illetve, dobozokba. A szellemes megoldás alapján bárki könnyen tájékozódhatott az összegyűjtött anyagban. Helyesnek látszik annak a 16 szakcsoportnak a bemutatása is, amelybe el kellett helyezni a referátumokat:

- I. Fertőző betegségek
- II. Légzési szervek megbetegedései
- III. A sziv és vérkeringés zavarai
- IV. Az emésztési szervek betegségei
- V. Anyagcsere-, vérbetegségek, endokrin zavarok
- VI. Máj, lép, pancreas betegségei. Vesebajok
- VII. Idegbetegségek
- VIII. Mozgási szervek betegségei. Orthopaedia
- IX. Gyermekbetegségek
- X. Sebészet. Urológia
- XI. Szemészet, Fül-, orr-, gégebajok
- XII. Fogászat
- XIV. Labor. vizsgálatok, élettan, közegészségtan
- XV. Gyógyszertan
- XVI. Általános terápia, fizikoterápia, radiológia.

Ugy gondoljuk, hogy a felsoroltakba besorolható volt nagyjából az akkori orvostudomány.

Példaként bemutatunk egy referátumlapot:

"Orvosi Praxis, 1934. X. Sebészet. 11 old.

A lágyékszerv műtétekről.

Dr. Müllleder A., Wien. Klin. Wochschr. 1934. Nr. 4. 1221 old.

Az ötven évvel ezelőtt leírt Bassini-féle műtét hosszú időn keresztül képviselte a plasztikus eljárást a sérvkapu elzárására..." /Természetesen a referátum itt tovább folytatódott./

Tehát a kartonon feltüntették az Orvosi Praxis címét, az évet, a szakcsoportot, a referált cikk terjedelmét, a cikk tárgyát, a szerző nevét, a folyóirat megjelenésének helyét, és címét, a megjelenés évét, számozást, oldalszámot.

Majd új bekezdésben következett maga a referátum szövege, amely magvasan tartalmazta az eredeti cikk lényeges elemeit.

A szerkesztők lényegében az orvosi továbbképzést kívánták szolgálni és felhívni a figyelmet a szükséges esetekben az eredeti forrásokra is.

A referált lapok jelentős része természetesen német nyelvű volt, ezt követte az angol nyelvű anyag és a francia, előfordult időnként olasz, spanyol és svéd is.

A szerkesztő bizott kiadványa sikerében, a kiadvány 1934. 3. számában is kijelentette:

" Hiszem, hogy ez a folyóirat általánosan érzett hiányt fog pótolni... a gyakorló orvos könyvtárának folytonos kiegészítését, rendszeres kibővítését fogja elérni.

Könnnyen megrendelheti minden orvos...

Minden előfizető segít bennünket abban, hogy a lap mindinkább nagyobb terjedelmű legyen, mindig többet és többet nyujthassunk és ezzel mindjobban megközelítsük kitűzött célunkat: A Gyakorló Orvos teljes tájékoztatását az orvostudomány haladásáról....

Dr. Jakab László."

1938-ban a 12. - utolsó - számban már azt hirdette a szerkesztő, hogy szolgáltatásukra nemcsak a gyakorló, hanem a szakorvosoknak is szükségük van:

"...minden orvosnak hasznos sőt szükséges folyóirat... szakorvosoknak is, a modern idők orvosi lapja, röviden referál, mindenről tájékoztat, a referátumok megőrzéséről és könnyű áttekinthetőségéről gondoskodik, olyan olcsó, hogy azt minden orvos járathatja... napi 1,8 fillérért gondoskodik arról, hogy a magyar, az amerikai, angol, francia, német, olasz stb. orvosi irodalomban megjelent és a gyakorlat szempontjából fontos, új adatokról idejében az olvasó szakszerű ismertetést kapjon!"

Az Orvosi Praxis-nak referátum kartotékokon kívül a következő rovatok voltak. Vegyes hírek, Közegészségügyi hírek, és a Nyilttér, ezek minden számban előfordultak, az utóbbiban voltak a hirdetések és reklámok. Általában reklámoztak gyógyintézeteket, gyógyszereket, orvosi felszereléseket.

1935-ben egy német nyelvű próbaszámot /Probenummer/ is adtak ki: "Medizinischer Kurier. Referaten - Karthotek Fachblatt" címmel. A német nyelvű próbaszám feltehetően nem érhetett el a kívánt eredményt, ezért nem került sor a többszöri kiadásra.

Az Orvosi Praxis 1938 végén - a 12. számmal - jelent meg utoljára, feltehetően az akkori sajtórendeletek hatására szűnt meg. Dr. Jakab László vállalkozásának leállása nagy kárára volt a hazai orvosi társadalomnak, ezután hosszú ideig sokkal nehezebbé válik a tájékozódás a külföldi orvosi irodalomban. Hosszu ideig ezután nem indult hasonló kezdeményezés. Természetesen 1939-től a II. világháború kezdete nagymértékben nehezítette az orvosok tájékozódását, és a lehetőségeket még tovább szűkítette, mert jórészt ezután már csak német nyelvű anyag került be az országba, az angol nyelvű folyóiratok hosszú évekre nem voltak hozzáférhetőek.

Orvosi referálás 1938 és 1944 között.

Jelentős szakterület kapott önálló szaklapot a Magyar Urológia /1938-1944/ megindulásával. Szerkesztője dr. Illyés Géza volt, alapos referátumokat közölt kiadványában a hozzáférhető külföldi szakirodalomból, a saját folyóiratukban megjelent tanulmányokat, cikkeket német és francia nyelvű kivonatokban is közölték.

Boér Tibor szerkesztette a Therapiai "PRO MEMORIA"-t, a kiadvány 1939-től 1942-ig jelent meg. Referáló lap volt és az igen nehéz körülmények között is igyekezett a szerkesztő minél szélesebb folyóiratházisból dolgozni; az orvosi mellett gyógyszerészeti lapok cikkeinek kivonatait is közölte. Érdemes felfigyelni arra a fontos körülményre, hogy a szerkesztők a világnyelveken íródott szakfolyóiratok mellett a környező népek bolgár, cseh, lengyel és román nyelvű orvosi szakirodalmát is referálták.

Érdekes színtörténet volt a lapnak, hogy a referátumok mellett rendszeresen közölte Magyary Kossa Gyula érdekes orvostörténeti tanulmányait.

Nem soroltunk fel minden olyan orvosi folyóiratot, amely foglalkozott referálással is, hanem elsősorban a csak referáló kiadványokat kívántuk kiemelni.

1944. márciusától sorra szűntek meg az orvosi folyóiratok, az év novemberében, decemberében a színvonalas referátumokat is közlő szaklapok közül már csak a Gyógyászat és az Orvosi Hetilap jelent meg.

I r o d a l o m

1. Batári Gyula: A legfontosabb magyarországi orvosi folyóiratok megindulásának körülményeiről a 19. század közepén.. = Az Orvosi Könyvtáros, 1979, 19, 2. 153-174.p.
2. Schmidt Béla: Erdély orvosi folyóiratai 1919-től napjainkig. = Orvosi Hetilap, 1930, 74, 29. 747-748.p.
3. Batári Gyula: Gyógyászati folyóiratok Erdélyben a két világ-háboru között. = Az Orvosi Könyvtáros, 1980, 20, 3. 293-304.p.

Hungarian press-abstracting between the two World Wars

- Gyula BATÁRI -

In consequence of medical science's development, Hungarian physicians' interest showed an upward tendency to get better media on information. This fact motivated the repeated edition of periodicals dealing only with abstracting. In the given period, the first medical abstracting journal was the Medical Science Review /1926-1938/ aiming at mainly the abridgement of foreign medical periodicals. In the journal the reviews were listed in specialized groups. First of all, the material of publications appeared in German language was elaborated.

From the point of view of making known abroad Hungarian medical research and experience, the "Monatsschrift Ungarischer Mediziner" /1927-1938/ has done an important work when it published abridgements in German language about the materials of Hungarian medical scientific reviews.

The most important initiative of this epoch was the publication of "Medical Praxis" /1934-1938/. In this journal, edited by dr. László Jakab, the abstracts adapted from foreign and Hungarian special literature appeared in perforated cards and the subscriber himself had to tear them out and put them in envelopes or boxes sent by the editor and marked by him with shelf-marks of the relating specialized groups. This method facilitated division. The journal was principally useful for medical practitioners.

The majority of the reported journals was German, followed by English and French ones, occasionally Italian, Spanish and Swedish journals also occurred.

From 1939 to 1942 appeared the "Pro Memoria in Therapy" ; this periodical reported on foreign medical and pharmaceutical journals in war-time circumstances.

We could mention, as an interesting fact, that besides world-wide languages it reported also in Bulgarian, Czechoslovakian, Polish and Roumanian languages.

Дьюла БАТАРИ:

Реферативная служба по медицинской печати в
Венгрии между двумя мировыми войнами

Благодаря скорейшему развитию медицины венгерские врачи всё более требовали получения более совершенных средств информации, поэтому стало необходимым издать журналы реферативного характера. В указанном периоде первым медицинским реферативным журналом был Orvostudományi Szemle /1926-1938/, основной задачей которого было опубликование абстрактов из зарубежных медицинских журналов. Рефераты были группированы по отдельным специальностям в журнале. Прежде всего обрабатывали материал изданий на немецком языке,

Monatsschrift Ungarischer Mediziner /1927-1938/ выполнил очень важную работу с точки зрения ознакомления зарубежных врачей венгерскими научными исследованиями, наблюдениями посредством сообщения материала венгерских медицинских журналов в абстрактах на немецком языке.

Наиболее важным моментом этого периода было издание Orvosi Praxis /1934-1938/. В журнале под редакцией Ласло Якаба рефераты, взятые из зарубежных и венгерских журналов, были опубликованы на перфокартах. Подписчику нужно было разделить подшивные карточки и разместить их в полученные от издателя и обозначенные знаками специальностей конверты или коробки. Журнал был предназначен прежде всего для практических врачей. Реферированные журналы в большинстве были изданы на немецком языке, затем следовали английские и французские журналы, временами встречались итальянские и испанские, а также шведские.

От 1939 до 1942 гг. был издан журнал Therapeuti "PRO MEMORIA", реферировавший зарубежные медицинские и фармацевтические журналы в военных условиях. Интересно, что кроме мировых языков рефераты охватывали и спецлитературы болгарского, чешского, польского, румынского языка.

Ismerjük meg az orvos Toldy Ferencet!

KOROMPAY Tihaméerné

Városi Toldy Ferenc Kórház, Cegléd

Főigazgató: dr. Szabadfalvi András

Rendhagyó módon nem kórházunk orvosi könyvtáráról kívánok beszámolni, hanem kórházunk névadójáról.

1983 október 24-én a ceglédi kórház Toldy Ferenc nevét vette fel, aki a köztudatban "az irodalomtörténet atyja"-ként él és ezért különösen fontosnak tartom, hogy az orvosi könyvtárosok és rajtuk keresztül az egészségügyi dolgozók figyelmét felhívjam arra a tényre, hogy Toldy Ferenc, aki kora egyik legnagyobb irodalom-kritikusa és esztétája volt, orvos volt és a magyar orvostudomány fellendítésében is nagy érdemeket szerzett.

Ez indokolja, hogy kórházunk névadójaként olyan személyt, - orvost - kerestünk, akinek munkássága a mai társadalmi értékrend szerint is példamutatóan értékes, és akinek élete valahol összekapcsolódott Cegléddel.

Toldy /Schedel/ Ferenc 1805 augusztus 10-én Budán, a máig is róla elnevezett utcában, a mai Toldy gimnáziummal szemben lévő akkori kis földszintes házban /ma emléktábla jelzi helyét/ német anyanyelvű, de magyar érzelmű szülők gyermekeként látta meg a napvilágot.

Apja, Schedel Ferenc postatiszt, művelt ember, 500 kötetes könyvtára van. Édesanyja, Thalherr Jozefa Bécsben nevelkedett, német, francia irodalmi ismeretek mellett jártas a festészet, zene, himzés művelésében, maga is irodalmi hajlandósága. Toldyt igen erős érzelmi szálak fűzik édesanyjához, ki szép kort ért meg /85 évesen halt meg./ "Mintha egy egész világot kellene vesztenem" írja Toldy Kazinczy Gábornak 1856-ban anyja halálakor.

Az okos szülők a meleg családi légkörből szakítják ki a gyermeket, amikor 1913-ban "első deákba" Ceglédre küldik, hogy megtanulja a magyar nyelvet. Egy iskolaévet tölt itt Bischoff József, a ceglédi fő nemzeti iskola igazgatójánál, aki a harmadik osztálynak, melyet első deáknak hívtak, tanára és Toldy szállásadója is volt.

Toldy érett fejvel emlékirataiban részletesen leírja ceglédi évét, ahol a Bischoff család körében /Bischoffnak 2 leánya testvérként fogadta/ eleven nemzeti érzés gyúlt szívében, amely egész pályafutása, egész élete irányát megszabta. Természetesen a ceglédiek is emléktáblával jelölték meg a helyet, ahol Toldy tanult és lakott és ahol nemcsak a magyar nyelvet tanulta meg, hanem magyar érzelművé vált. Büszkén idézzük hátrahagyott irataiból vett vallomását:

" Ez életem legnevezetesebb éve. Ekkor lettem magyarra."

Iskoláit Pesten, majd Kassán folytatja. 1819-1822-ig a pesti egyetemen végzi a 3 éves bölcsészet tanfolyamot. Ekkor már kapcsolatban van kora ismert íróival, tudósaival /Virág Benedek, Horváth István, Kazinczy Ferenc/, s néhány cikke után 1822-ben megjelenik első könyve: "Isokrates erkölcsi intései".

Az irodalom művelése vagy az orvostudomány? Nehéz választás előtt áll a 17 éves ifju. Egyikről sem tud lemondani. 1822-ben beiratkozik a pesti orvosi egyetemre és miközben lelkiismeretesen készül az orvosi pályára, irodalmi tevékenységét sem hagyja abba. 1827-28-ban jelenik meg "Handbuch der ungarischen Poesie" című munkája, amely ismertette a magyar irodalmat a külföldnek. Ugyanekkor jelenik meg első orvosi írása: ismertetés Gebhard Ferencz: "Utmutatus az orvosi gyakorlásra vagy bevezetés a beteg ágya mellett való orvosi tanításra" című könyvéről, amelyhez előszót írt.

Disszertációjában az érverés fiziológiájával foglalkozik. /Physiologia pulsus. Pest, 1829. 148. old./

1829 június 4-én szemézmesterré, július 30-án orvosdoktorrá avatják. Július 4-én Bajzához írt levelében gyönyörűen fogalmazza meg orvosi ars poeticáját:

"Adják az egek, hogy jót, igen sok jót tehessek embertársaimnak ezen a legszebb pályán, s hogy emlékemet egykor a jók áldása kövesse."

Az egyetem befejezése után külföldre megy, hogy tudását gyarapítsa. Berlinben Hufeland professzor van rá nagy hatással, akinek több munkáját fordította le később magyarra. /Szegények patikája, 1831./ Göttingenbe, Bonnba, Londonba vezet utja, ahol kórházak, klinikák, szegényházak látogatásával s tudományos társaságok tanulmányozásával tölti idejét. Párizsban új diagnosztikai módszerrel ismerkedik: a kopogtatással és hallgatódzással. Orvosi könyvekkel és sztetoszkóppal tér haza, miután még Genf, Milano, Pávia és Fiume kör-

háza is bejárja.

Itthon megkezdi orvosi működését, a kolerajárvány miatt pesti kerületi orvosi állást vállal. 1830 szeptemberében nemcsak mint barát és író társ, hanem min orvos áll Kisfaludy betegágya mellett.

Toldy- aki először csak írói névként, majd 1847-ben hivatalosan is felvette e nevet, elévülhetetlen érdemeket szerzett mint az első magyar-nyelvű orvosi folyóirat, az "Orvosi Tár" elindítója, amelyet 1831-1833-ig Bugát Pállal közösen szerkesztettek. Ezzel és az 1833-ban, szintén Bugáttal közösen kiadott "Magyar-deák és deák-magyar Orvosi Szókönyv" című művel teremtik meg a magyar orvosi szaknyelvet.

Mindemellett Toldy 1830-ban a Tudományos Akadémia rendes tagja, 1831-től segédjegyzője és leváltárnoka, 1835-1861-ig pedig titkára is.

1833-tól az egyetemen mint rendkívüli tanár /a cím a későbbi egyetemi magántanárnak felel meg/ makrobiotikát és dietetikát ad elő. /A makrobiotika a gerontológia elődje, a dietika pedig az egészségtant, egészséges életre nevelést jelentette./ Székfoglaló előadása tehetségét és széles látókörét bizonyította. Egyetemi előadásait magyar és német nyelven tartja nagyszámu hallgatóság előtt.

1839-ben kéziratát "Diétetika elemei" címen kiadja, a második kiadás 1848-ban "Két könyv az egészség fenntartásáról" címmel lát napvilágot s népszerű ismeretterjesztő írásként is nagy olvasottságnak örvendett.

Toldy Ferenc nagy érdemeket szerzett az Orvosegyesület megalapításában, már 1844-ben választmányi tag volt és az egyesület könyvtára felállításának egyik kezdeményezője. Orvosi pályafutása alatt sikeresen szállt az alkoholizmus ellen, javasolta "antialkoholista" egyesületek létrehozását. Többek között foglalkozott a magyar gyógyfürdőkkel és egyik első népszerűsítője volt a Balatonnak. Foglalkozott a fűzfa hajából előállított fűzedék /salkina/ gyógyhatásával is.

A dietetika rendkívüli tanárságáról 1844-ben mond le, mikor ki-nevezik az Egyetemi Könyvtár igazgatójának, de ezután is rendszeres látogatója a tudományos gyűléseknek.

Meg kell emlékeznünk Toldy könyvtárosi érdemeiről is. Ez a nagy teherbírásu ember rendezi és katalogizálja az Egyetemi és Akadémiai könyvtárat. Óriási munkát végez. 1844-ben nyitja meg a Batthyány és Teleki-féle könyvtárral kibővített Akadémiai Könyvtárat.

1850-1861-ig az esztétika és az irodalomtörténet magántanára.

1861-től haláláig a magyar nyelv és irodalom professzora.

Toldy életének második felét az irodalomnak szentelte és az akkori idők egyik szellemi vezére lett. Bajza, Vörösmarty, Kazinczy barátja. A tudományos igényű magyar irodalomtörténetírás megteremtője, számos folyóirat elindítója, szerkesztője /Atheneum, Tudománytár, Figyelmező, Új Magyar Múzeum/.

Irodalmi munkásságát ~~most~~ méltatni nem feladatomban. Céлом csak az volt, hogy kórházunk névadójának, a múlt század nagy polihisztorának orvosi mivoltára és érdemeire hívjam fel a figyelmet.

1875 december 10-én bekövetkezett halálakor a Pesti Napló így ír:

" Toldy Ferenc olyan volt, ki honának egymaga többet használt, mint százak, s ezrek, kik maguknak élnek, s nagyon sokan azok közül, kik szerepelnek, s hirre és vagyonra tesznek szert.

Magyarország e halottnak adósa."

Ugy érezzük, kórházunk ezen adósságból törlesztett, amikor intézetünk falára Borsos Miklós szép, Toldy Ferencet ábrázoló domborművét helyeztük el és az orvos Toldy emlékét ápolva kórházunkat róla neveztuk el.

Irodalom:

1. Antall József: Toldy Ferenc két arca. Természettudományi Közlöny Bp. 1966.227-230.p.
2. Antall József - Kapronczay Károly: Toldy Ferenc az orvos. Orvostörténeti Közlemények 87-88 /1979/ 105-122 p.
3. Antall József - Kapronczay Károly: Toldy Ferenc, az orvos. Orv.Hetil.1981.122,2105-2108 p.
4. Csillag István : Toldy /Schedel/ Ferenc. Orv.Hetil.1963.106, 1525-1527 p.
5. Emléklapok Toldy Ferenc születése századik évfordulójának emlékére. Bp. 1906.40 p.
6. Füstí Molnár Sándor: Egészségünk utja. Bp.1983,112-118 p.
7. Greguss Ágost: Toldy Ferenc félszázados irodalmi munkássága, Pest 1871.
8. Hidvégi Lajos: Toldy Ferenc ceglédi iskolaéveiről. Orv.Hetil. 1984.125,2203-2205 p.
9. Kuncz Aladár: Toldy Ferenc. Bp.1907.102 p.

10. Magyar Szalon, képes szépirodalmi gyűjtemény, 1905.
11. Toldy Ferenc hátrahagyott irataiból. Budapesti Szemle, 1879.
395-403 p.
12. Tudományos gyűjtemény. 1827. 1.kötet, 99-101 p.

Let us become acquainted with Ferenc TOLDY

- Márta KOROMPAY -

The hospital of Cegléd /a provincial town in one of the central counties of Hungary/ assumed Ferenc Toldy's name in 1984 who was well-known as book reviewer in the 19th century, still a few people know he was an outstanding physician as well, especially in the field of sanitary organization. In Berlin he worked close to professor Hufeland whose several works he translated into Hungarian. He also gained experience in Göttingen, Bonn and London, especially by visiting hospitals, clinics, charitable institutions and by studying scientific societies. In Paris he learned the new diagnostic method of that time : percussion and auscultation. He came home with medical books and a stethoscope. During the cholera epidemic, he worked as a medical practitioner of a district in Budapest.

At the faculty of medicine of the university, he taught macrobiotics and dietetics in Hungarian and German languages as associate university professor. His works about the elements of dietetics, and a popular book on hygiene were widely read. He entered a campaign against alcoholism, dealt with the questions of Hungarian thermal baths and he was the first to propagate lake Balaton.

He rendered great services also as a librarian; the arrangement and listing of the Academic Library of Budapest were also his work.

He dedicated the second part of his life mainly to literature.

Марта КОРОМПАИ:

Знакомьтесь с Ференцем Толди!

Цегледская больница /городок в области в средней части Венгрии/ получила имя Ференца Толди в 1984 году. Он был общеизвестным венгерским критиком литературы 19. века и мало известно, что он был выдающимся врачом, прежде всего в области медицинской организации. В Берлине работал также у профессора Хуффеланда, несколько работ последнего переводил на венгерский язык. В Гёттингене, Бонне и Лондоне также приобрел опыт, главным образом посещением больниц, клиник, богаделенных домов и изучением научных обществ. В Париже ознакомился с новым в то время диагностическим методом: аускультацией и перкуссией. Возвратился домой с медицинскими книгами и стетоскопом. Дома во время холерной эпидемии работал участковым врачом в Пеште.

На медицинском факультете университета как экстраординарный профессор преподавал макробиотику и диететику на венгерском и немецком языках. Его работы об основных принципах диететики и научно-просветительная книга о гигиене стали весьма популярными. Участвовал в борьбе против алкоголизма, занимался венгерскими лечебными ваннами и среди первых обратил внимание на озеро Балатон. Его заслуга как библиотекаря заключалась в том, что каталогизировал Библиотеку Академии в Будапеште.

Во второй половине своей жизни отдал себя литературе.

XX

S z e m é l y i o l d a l

XX

dr TAKÁTS ÁDÁMNÉ

Hálózatunk egyik erőssége, régi tagja ment személyében nyugdíjba 1984. december 31-én. Nehezen vettük tudomásul, hogy elmegy s csak az vigasztal bennünket, hogy nyugdíjasként továbbra is dolgozik majd a könyvtárban. Ismét olyan alközpontvezetőnket veszítettük el, akire mindig, minden munkában számítani lehetett.

1962. december 1-én lett a Zala megyei Tanács Kórház-Rendelőintézte dolgozója. Munkáját szakképzetlen orvosi könyvtárosként kezdte. Ekkor a kórházban könyvtári munka nem volt, helyiség szintén nem. Alig több mint 2000 kötet könyv volt a légoltalmi pincében és az osztályokon elhelyezve. A 25 külföldi folyóirat és kb. ugyanennyi magyar folyóirat az osztályokra járt. Munkahelye egy 2x2 m-es portásfülke volt. Ide hordta fel apránként a könyveket, hogy állományba vegye és a megfelelő jelzetekkel ellássa, valamint elkészítse a szerzői betűrendes és a szakkatalógust. Minimális irodalomkeresést is vállalt. Bevezette a nyilvántartásokat és sikerült kiharcolni, hogy a folyóiratokat hozzá irányítsák és nyilvántartásba vétel után ő osztotta szét az osztályokon. Könyvtárközi kölcsönzést is bonyolított, ha igény volt rá.

1963 augusztusában elkészült az új konyha-és ebédlőépület, ahova a könyvtár is elköltözött. Itt már az állomány egy részét el lehetett helyezni és olvasási lehetőség is volt, az épület alagsorában raktárhelyiséget alakítottak ki. Az orvosok kívánságára a könyvtár 1/2 lo-kor nyitott és este 1/2 7-ig állt az olvasók rendelkezésére. Ennek a helyiségnek a hátránya az volt, hogy lévén az egyetlen le-

hetőség értekezletek és tanácskozások lebonyolítására, minden rendezvény itt zajlott le. Főorvosi értekezleteken, műszaki tanácskozásokon a könyvtáros írta a jegyzőkönyveket. Ekkor kezdett megindulni igazán a könyvtári élet.

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ középfoku könyvtárosképző szaktanfolyamát 1967-ben végezte. 1969-ben felépült az az épület, amelyben a könyvtár méltó helyet kapott. A szép, kulturált környezetben nagy lelkesedéssel állt munkához. Közben alaposan megváltozott a helyzet. Miután a külföldi folyóiratok beszerzése már nem jelentett devizás nehézségeket, 1969-re a külföldi folyóiratok száma 71 lett és természetesen a magyar folyóiratok száma is növekedett. A könyvvállomány 5.000 kötetre emelkedett. A statisztikai adatok a könyvtári szolgáltatások megnövekedett igénybevételét tanúsítják.

1970-ben a könyvtár szolgáltatásai fordító-szolgálatlal bővültek. A fordító munkatárs a könyvtári munkában is segítséget jelentett. A könyvtár nyitvatartási idejének meghosszabbítása is lehetővé vált és napi 10 óra lett.

Alközponti feladatokat is ellát, rendszeresen látogatja és segíti a tagkönyvtárakat. Elkészíti a megyei központi katalógust, amelyben mind a könyveket, mind a folyóiratokat regisztrálja.

Tárgyszókkatalógust szerkeszt, visszamenően az 1968-tól beszerzett könyvtári anyagból. Katalógusban dolgozza fel a fordításokat, mikrofilmeket és különlenyomatokat, valamint egy monográfia gyűjteményt és egy hagyatékot.

Az OOK könyvtárak közötti versenyt hirdet 1971-ben. A verseny értékelésekor 1973-ban az alközpontok kategóriájában a könyvtár elnyeri az első díjat és a kórház a vándorserleget.

Amikor az osztályokon megindul a rendszeres referálás, a referátumokat a könyvtár összegyűjti és peremlyukkártyán feldolgozza. Fénylyukkártyás feldolgozást a könyvtárba járó anaesthesiológiai folyóiratok cikkeiből készít.

A kórház az 1974/75 tanévtől a Pécsi Orvostudományi Egyetem oktató kórháza lesz. Természetesen ez megnövekedett feladatokat ró a könyvtárra is. Hallgatói kézikönyvtárat létesít és szorgalmazza a tankönyvek több példányban való beszerzését. Elsőrendű feladatának tartja a hallgatók irodalmi igényeinek kielégítését.

1975-ben középfoku angol nyelvvizsgát szerez.

Ebben az évben az OOK tájértkezesletet rendez Zalaegerszegen, lebonyolítását a könyvtár dolgozói végzik.

Mikor 1975 végén a fordító nyugdíjba megy, egyelőre egyedül marad, majd juliustól segítséget kap egy szakképzett közművelődési könyvtáros személyében.

1977-ben a Megyei Tüdőgyógyintézetet a kórházhoz csatolják. Az integrálás következtében új feladatok merülnek fel. A dolgozók létszáma ugyan 3-ra növekedik, de a könyvtár 2, egymástól 8 km-re lévő telephelyen működik és egy 5000 kötetes betegkönyvtárat is üzemeltetnie kell. Sokszor a két telephelyen ketten látják el a könyvtári munkát és mivel az egyik kolléga másfél évig GYES-en van, erre az időre teljesen egyedül marad. Ekkor a könyvtár állománya 12.000 kötet, 220 kurrens folyóirattal és kibővült szolgáltatásokkal.

1983-ban alkalma nyílik arra, hogy a csehszlovák orvosi könyvtári hálózat helyzetével megismerkedhessen egyhetes prágai tanulmányút során.

Részt vesz a szakdolgozók továbbképzésében. Társadalmi tevékenységet a Közművelődési Bizottságban fejt ki.

Feladatainak teljesítéséért a Kulturális Miniszter 1974-ben dícsérettel, 1979-ben "Kiváló Munkáért" kitüntetéssel, az Egészségügyi Miniszter pedig 1984-ben "Kiváló Munkáért" kitüntetéssel jutalmazta.

Ugy tűnik, s ez öröm, hogy a könyvtár vezetését jó kezekbe tette le. Katinak a hálózat nevében még sok tevékeny, eredményes évet kívánunk!

Katalin TAKÁTS

One of the oldest sub-centre chiefs of the Hungarian medical library network retired on the 31st December of 1984. She belonged to those who started their work in the "heroic age" of the network, working under unfavourable circumstances in a single room and created a library quite from nothing.

Katalin Takáts has also organized the work of the member-libraries of the county, she published finding-list of periodicals, she made a central county-catalogue of the books procured by member-libraries.

When the network center announced a competition among the subcenters, the hospital library of Zalaegerszeg lead by her met the requirements the best and won the challange cup and money reward.

She obtained several badges of honour from the state.

Everybody wishes to the well-known colleague an active time on pension.

Каталин ТАКАЧ

одна из наиболее давних заведующих подцентров венгерской сети медицинских библиотек вышла в отставку 31-го декабря 1984 года. Она была в числе тех, которые начали работать в комнатах без всяких удобств в "героической эпохе" сети и упорной работой создали библиотеку почти из ничего.

Каталин Такач организовывала и работу библиотек-членов области, издала список местонахождения журналов, составила областной центральный каталог книг, полученных библиотеками-членами.

В 1971 году сетевой центр объявил конкурсы для подцентров; библиотека больницы г. Залаэгерсег под её ведением лучше отвечала требованиям и получила переходящий кубок с денежным призом.

Она была награждена неоднократно государственной премией.

Общезвестной для сети коллеге желаем активную жизнь в пенсии!

Gyászoljuk

dr. KATONA LÁSZLÓNÉT

az Országos Ideg- és Elmegyógyászati Intézet könyvtárának vezetőjét,

1984. december 20-án elhunyt mindnyájunk által jól ismert és tisztelt kolléganőnk, akinek hiányát megbeszéléseinken, konferenciáinkon is még sokáig fogjuk érezni.

A könyvtár az ő keze alatt alakult igazán könyvtárrá. Munkáját 1959-ben azzal kezdte, hogy a szétszórt, itt-ott fölbukkanó állományt leltárba vette, katalógust készített róla, s a korábban amatör szinten működő könyvtárból szervezett, szakszerűen vezetett könyvtár lett. Nyugodtan nevezhetjük "hőskorszaknak" ezeket a kezdeti éveket. Alighogy rendbe tette az állományt, máris újabb nagy feladat előtt állt: a korábbi templomot - melyben a könyvtár elhelyezést nyert - kellett renováltatni ill. átépíttetni úgy, hogy a műemléki követelményeknek, de könyvtárnak is megfeleljen. Ebben Anni alkotó módon vett részt, a helyiség külső formája, funkcionális elrendezése ma is őt dicséri.

1959-ben 4939 könyvtári egységet vett leltárba, a vezetésével eltelt 25 év alatt ez 14302-re növekedett. A katalógus készítésekor a korábban követett egyedi szakrendszert vette át, amelyet mind a mai napig megtartottunk. Majd, amikor ez kezdett szűk keresztmetszetűvé válni, tárgyszókatalógussal egészítette ki. 1970-től témafigyelő szolgálatot indított, amelyet lyukkártya rendszerben tartunk nyilván. Ahogy az olvasói igények és a lehetőségeink nőttek, egyre több és több szolgáltatást vezetett be, a szó valódi értelmében vett olvasó-szolgálatot teremtett. Jó érzékkel, mértéktartással és nagy szakmai rutinnal alakította az állományt olyanná, amilyen napjainkban, szűk szakmai területünk, az ideg-elmegyógyászat országos intézetéhez méltó, jól használható, átfogó tudományos tárává. Mindig arra törekedett, hogy bizalommal fordulhassanak hozzánk olvasóink, hogy ne jöjjön senki hiába a könyvtárba. Azt vallotta, hogy a könyvtár nem az állomány megőrzéséért van, hanem az olvasóért, s eszerint vezette a könyvtárat. Alig-alig akadt "nem kölcsönözhető" dokumentumunk, néha még ezekkel is kivételt tettünk, könyveink és

folyóirataink sokfelé megfordultak az országban. Rendszeresen visszatérő "kinti" olvasóink növekvő száma bizonyítja, hogy a könyvtár jó híre nem maradt meg házon belül, s ez Anni könyvtárformáló munkájának elismerése.

Könyvtárat teremtett az elmúlt 25 év alatt, jó könyvtárat, és ez nem kevés.

Bölcs józanság irányította tetteit, egyenes, őszinte ember volt. Számítani lehetett rá.

dr. Forrai Istvánné

Hálózatunk emlékét megőrzi

Anna KATONA

The leader of the medical library of the National Neurological and Mental Clinic deceased unexpectedly in December, 1984.

She belonged to those foundation-members who prepared the way for the library network. In the course of 25 years, she developed the holdings consisting of 4939 units in 1959 to 14.000 units; in addition to the former reference-catalogue, she registered the holdings also in subject-heading catalogue.

She got along very well with people, created a pleasant atmosphere in the library. There was no book "unborrowable" for her. Beside the library where she worked she has also taken care of other libraries of the network, she was very active in inter-library borrowing.

She always worked with wise sensibility, she was an honest, sincere and open person.

The whole library network mourns for her.

Анна КАТОНА

неожиданно скончалась в декабре 1984 года как заведующая медицинской библиотекой Центрального Института Невропатологии и Психиатрии.

Она была также одной из основоположников сети библиотек. Фонд, состоявшийся из 4939 библиотечных единиц в 1959 году, за 25 лет развивала в фонд из 14.000 единиц, обрабатывая его в предметном каталоге помимо старого спекцкаталога.

Она имела отличные контакты с читателями, создала приятную атмосферу в библиотеке. Она не знала "невозможного" по выдаче документов. Кроме своей библиотеки большое внимание обратила и на другие библиотеки сети, проводила активную работу по межбиблиотечному абонементу.

Она велась мудрой трезвостью, была открытой, прямодушной.

Вся библиотечная сеть скорбует.

K ö z l e m é n y e k - H i r e k

SZÜCS Erika, aki jelenleg a budapesti Fogtechnikai Vállalat 26.sz. laboratóriumának munkatársa és nemrégiben elvégezte az ELTE könyvtártudományi szakát, Nyiregyházán, 1984. szeptember 28-án az Egészségügyi Ifjúsági Napok rendezvénysorozatán "A szakirodalomban való tájékozódás lehetőségei a fogászat területén" címmel előadást tartott.

Magának az informatikának mint fogalomnak a tisztázása után ismertette a hazai orvostudományi könyvtári hálózat felépítését, szolgáltatásait, különös tekintettel a sztomatológiára, fogorvostudományra és a fogászatra.

Részletesen ismertette az OIK Medline szolgáltatásait és a hozzáférés lehetőségeit.

A szolgáltatás ismertetése után bemutatta a szakirodalmi tájékoztatás szintjeit, a primer és szekunder kiadványokat általában is, majd különösen részletesen és konkrétan a fogorvostudományra vonatkozó retrospektív bibliográfiákat, a sztomatológia-történeti munkákat, majd segédkönyvtári bemutatót tartott: szótárakra, lexikonokra, atlaszokra, majd fogászati és sztomatológiai folyóiratokra hívta fel a figyelmét.

"Előadásom konkluziója - mondta - a következő: abból kiindulva, hogy a szakmai információs rendszer célja a szakemberek megfelelő információval való ellátása, megállapítható, hogy egészségügyi vonalon is létrejöttek jelentős szellemi és anyagi befektetéssel a szakkönyvtárak, kialakult a szakkönyvtári hálózat, körünk technikai vívmánya, a komputer is behatolt a könyvtári munkába. Ezen a téren előrelépés várható.

Ugyanezt a témát a felhasználó oldaláról vizsgálva megállapítható, hogy a kutatói szintet leszámítva a gazdasági munka és a vezetés szférájában még nem tudatosult a tájékoztatás fontossága,

amit az igénybevétel számszerű adatai is bizonyítanak. Ezért tartom fontosnak szakmai szinteken a figyelem felhívását a szakirodalmi információs rendszerre és szolgáltatásaira.

Végezetül, de nem utolsó sorban, a tudományos tájékoztatás egy sajátos formáját is meg kell említenünk, amely a legszervezettebb és maximálisan jól funkcionáló információs rendszer mellett sem veszít jelentőségéből: a szakemberek egymás közti véleménycseréjét, a szakembercsoportok számára rendezett konferenciákat, kongresszusokat, tudományos üléseket - mint ez a konferencia is - mint az információáramlás lényeges tényezőit."

A nagyszámu hallgatóság várakozás fölötti érdeklődést tanúsított a vetített képes előadás iránt és a résztvevők számos kérdést tettek fel.

Ára: 60.- Ft

